



מארגזי תכנון, ניהול והיערכות לשנה"ל תשע"ג

למנהלי המחוזות
לסגל המפקחים במחוזות ובמטה
למנהלי מוסדות החינוך
ולגננות

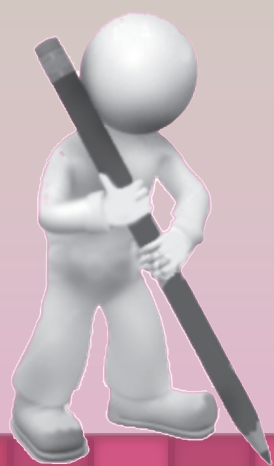
מהמינהל הפדגוגי

ירושלים
ניסן ▪ תשע"ב
מרץ ▪ 2012





3 מארזי תכנון, ניהול והיערכות לשנה"ל תשע"ג



תודתנו לכלל השותפים ששלחו חומרים, קראו והאירו:

מנהלי מחוזות, מפקחי מחוזות, לשכת המשנה למנכ"ל וצוות התכנון, מזכירות פדגוגית, מינהל הכשרה ופיתוח מקצועי לעו"ה, מינהל חברה ונוער, מינהל מדע וטכנולוגיה, מינהל תקשוב ומערכות מידע, המינהל לחינוך דתי, מינהל כלכלה ותקציבים, מינהל הפיתוח, אגף א' נכסים ולוגיסטיקה, אגף בכיר לכא"ב, אגף א' לחינוך מוכר שאינו רשמי, אגף א' תכניות אסטרטגיות בחינוך לערכים, אגף הביטחון והמנהלים במינהל הפדגוגי

לפרטים נוספים יש לפנות:

לאגף פיתוח במינהל הפדגוגי במשרד החינוך
דוא"ל: minhal-pedagogi-moe@education.gov.il

פיתוח וכתובת המתנ"ה:

זהבה שמש, מנהלת אגף פיתוח במינהל הפדגוגי

עריכה לשונית:

צביה רדיאנו

עיצוב גרפי:

דפוס העיר העתיקה

דפוס:

דפוס מאור ולך

הוצאה לאור:

גף הפרסומים, משרד החינוך



תוכן העניינים

פתח דבר עמוד 5

על אודות המארז ככלי עבודה מערכתי עמוד 5

מארז 1 - לחינוך הקדם יסודי עמודים 7 - 70

מארז תכנון, ניהול והיערכות לגננות ולמפקחות על הגנים

פרק א' - מבט על... מטרות ויעדי התכנית האסטרטגית תשע"ג עמודים 11 - 16

פרק ב' - הנחיות ליישום התכנית בגני הילדים תשע"ג עמודים 17 - 50

פרק ג' - הנחיות נוספות לגנים הממלכתיים דתיים עמודים 51 - 54

פרק ד' - הנחיות נוספות לגנים בחינוך המיוחד עמודים 55 - 58

פרק ה' - משאבים ליישום התכנית בגני הילדים תשע"ג עמודים 59 - 65

פרק ו' - תם ולא נשלם... ומה הלאה עמודים 66 - 70

מארז 2 - לחינוך היסודי עמודים 71 - 211

מארז תכנון, ניהול והיערכות למנהלי בתי הספר היסודיים ולמפקחים

פרק א' - מבט על... מטרות ויעדי התכנית האסטרטגית תשע"ג עמודים 74 - 81

פרק ב' - הנחיות ליישום התכנית האסטרטגית בבתי הספר היסודיים תשע"ג עמודים 82 - 157

פרק ג' - הנחיות נוספות לבתי הספר היסודיים הממלכתיים דתיים עמודים 158 - 168

פרק ד' - הנחיות נוספות לבתי הספר היסודיים בחינוך המיוחד עמודים 169 - 188

פרק ה' - משאבים ליישום התכנית בבתי הספר היסודיים תשע"ג עמודים 189 - 206

פרק ו' - תם ולא נשלם... ומה הלאה עמודים 207 - 211

מארז 3 - לחינוך העל יסודי עמודים 212 - 463

מארז תכנון, ניהול והיערכות למנהלי בתי הספר העל יסודיים ולמפקחים

פרק א' - מבט על... מטרות ויעדי התכנית האסטרטגית תשע"ג עמודים 215 - 223

פרק ב' - הנחיות ליישום התכנית האסטרטגית בבתי הספר העל יסודיים תשע"ג עמודים 224 - 311

פרק ג' - הנחיות נוספות לבתי הספר העל יסודיים הממלכתיים דתיים עמודים 312 - 321

פרק ד' - הנחיות נוספות לבתי הספר העל יסודיים בחינוך המיוחד עמודים 322 - 342

פרק ה' - משאבים ליישום התכנית בבתי הספר העל יסודיים תשע"ג עמודים 343 - 359

פרק ו' - תם ולא נשלם... ומה הלאה עמודים 360 - 364

המארז כציר עבודה מארגן בבניית תכניות העבודה עמודים 563 - 373



פתח דבר

על אודות המארז ככלי עבודה מערכתי

שמחה להגיש לכם את הגרסה המלאה של ערכת מתנ"ה (מארז תכנון, ניהול והיערכות לתשע"ג).

הערכה מהווה כלי נוסף וחשוב בעבודת התכנון, הניהול והיערכות לשנת הלימודים הקרובה והיא מביאה לידי ביטוי תפיסה מערכתית כוללת המתייחסת לכל שנת הלימודים, על פני רצף חינוכי החל מהחינוך הקדם יסודי, דרך החינוך היסודי ועד לחינוך העל יסודי.

הערכה שלפניכם כוללת 3 מארזים המתייחסים ליעדים, המשימות, הפעולות, דרכי הערכה והתפוקות בכל אחד משלבי הגיל, ביחס לתכנית האסטרטגית של משרד החינוך. לכל יעד צרפנו גם את משימות השגרה הפועלות בזיקה ליעדים.

כל מארז עומד בפני עצמו ומזמן שיח בין עובדי ההוראה, ההנהלה, הפיקוח, הרשות, ההורים.

כל 3 המארזים ביחד מאפשרים לראות תמונה כוללת של תכנית מערכת החינוך בתשע"ג.



בברכה,

מיכל כהן

סמנכ"לית בכירה ומנהלת המינהל הפדגוגי







מארז תכנון, ניהול והיערכות לשנה"ל תשע"ג

למפקחות על הגנים ולגנות

מהמינהל הפדגוגי



תוכן העניינים

מארז תכנון ניהול והיערכות בגני הילדים תשע"ג

פרק א' - מבט על... מטרות ויעדי התכנית האסטרטגית תשע"ג

- מבט לאחור וראייה לעתיד - סמנכ"לית בכירה ומנהלת המינהל הפדגוגי, מיכל כהן**
- ♦ פתח דבר עמוד 11
 - ♦ מבט על... מטרות ויעדי התכנית עמודים 12 - 15
 - ♦ הקדמה מנהלת האגף לחינוך קדם יסודי, סימה חדד מה-יפית עמוד 16

פרק ב' - הנחיות ליישום התכנית בגני הילדים תשע"ג

יעד 1 - העמקת החינוך לערכים

- ♦ סמלי המדינה עמוד 18
- ♦ מסורת ומורשת עמוד 19
- ♦ שיתוף ושילוב הורים עמוד 20
- ♦ חינוך סביבתי עמוד 21
- ♦ חינוך לבריאות עמוד 22
- ♦ שוויון בין המינים עמוד 23

יעד 2 - מאבק באלימות ועיצוב אקלים חינוכי מיטבי

- ♦ אקלים מיטבי עמוד 24
- ♦ זהירות ובטיחות בדרכים עמוד 25

יעד 3 - שיפור ההישגים הלימודיים

- ♦ שפת אם עמוד 26
- ♦ עידוד קריאה עמוד 27
- ♦ מדע וטכנולוגיה עמוד 28
- ♦ מתמטיקה עמוד 29
- ♦ קליטת ילדים עולים וילדים תושבים חוזרים עמוד 30

יעד 4 - ניצול מקסימאלי של זמן הלימוד

- ♦ תכנון סדר יום עמודים 31 - 32

יעד 5 - צמצום פערים

- ♦ קידום ילדים מתקשים עמוד 33
- ♦ תכניות לאיתור וקידום ילדי גנים ביישובי שח"ר עמודים 34 - 35
- ♦ תכנית החומש למגזרים דוברי השפה הערבית עמודים 36 - 37

יעד 6 - חיזוק מעמד עובד הוראה ושיפור איכות ההוראה

- ♦ התעדכנות מקצועית ופיתוח צוותים חינוכיים עמוד 38

יעד 8 - התמקדות במקצועות הליכה

- 39 חינוך גופני..... עמוד
- 40 מוסיקה..... עמוד
- 41 אמנויות..... עמוד
- 42 תיאטרון..... עמוד

יעד 11 - תקשוב מערכת החינוך והתאמתה לעידן הדיגיטלי במאה ה-21

- 43 תקשוב מערכת החינוך והתאמתה למאה ה-21..... עמוד

יעד 12 - הרחבת יכולת ההכלה וקידום הלומדים תוך מתן מענה מגוון בחינוך הרגיל

- 45 - 44 הרחבת יכולת ההכלה והקידום של ילדים בגן..... עמודים

רפורמות

- 47 - 46 אופק חדש..... עמודים

תכנית מרכזית

- 49 - 48 טרכטנברג..... עמודים

כללי

- 50 שעת חירום..... עמוד

פרק ג' - הנחיות נוספות לגנים הממלכתיים דתיים

- 52 פתח דבר - ראש מינהל החמ"ד, אברהם ליפשיץ..... עמוד
- 53 הקדמה - מפקחת ארצית על גני הילדים בממ"ד, אסתר חט"ב..... עמוד
- 54 הנחיות נוספות לגנים בחינוך הדתי..... עמוד

פרק ד' - הנחיות נוספות לגנים בחינוך המיוחד

- 56 פתח דבר - מנהלת אגף חינוך מיוחד, רעיה לוי-גודמן..... עמוד
- 57 הנחיות כלליות..... עמוד
- 58 תכנית אישית לילדים עם צרכים מיוחדים..... עמוד

פרק ה' - משאבים ליישום התכנית האסטרטגית בגני הילדים תשע"ג

- 60 הדרכה בגני ילדים..... עמוד
- 61 פיתוח מקצועי של עובדי הוראה בחינוך הקדם יסודי..... עמוד
- 65 - 62 תכנית העבודה המנהלית והפדגוגית של הגננת..... עמודים

פרק ו' - תם ולא נשלם... ומה הלאה?

תם ולא נשלם... - מנהלת אגף פיתוח במינהל הפדגוגי, זהבה שמש

- 66 על אודות המתנ"ה..... עמוד
- 66 על אודות הגאנט..... עמוד
- 70 - 67 על אודות ספר התכניות..... עמודים
- 373 - 365 המארז כציר עבודה מארגן בבניית תכניות העבודה..... עמודים



פרק א'

מבט על... מטרות ויעדי התכנית האסטרטגית תשע"ג

**מבט לאחר וראייה לעתיד -
סמנכ"לית בכירה ומנהלת המינהל הפדגוגי, מיכל כהן**

♦ פתח דבר

♦ מבט על...

**הקדמה -
מנהלת האגף לחינוך קדם יסודי, סימה חדד מה-יפית**





מבט על... מטרות ויעדי התכנית האסטרטגית תשע"ג

מבט לאחור וראייה לעתיד - סמנכ"לית בכירה ומנהלת המינהל הפדגוגי, מיכל כהן

פתח דבר

שמחנו לשמוע מכם כי מארז המתנ"ה שפיתחנו לשנה"ל תשע"ב, סייע לכם להתארגן כראוי לשנת הלימודים הנוכחית, סינכרן את העשייה, הנגיש את המידע לגבי התכניות, המשימות והמשאבים של המינהלים השונים במטה, הפחית את "גורם ההפתעה" ושימש בסיס לשיח הפדגוגי בין הגננות, להורים, למפקחת ולמחוז.

השנה המשכנו ופעלנו להרחבת התפיסה האינטגרטיבית תוך התייחסות לרצפים מגוונים: רצף גילאי מקדם יסודי, דרך היסודי ועד לעל יסודי; רצף של אוכלוסיות רגילות, מצטיינות, מתקשות, חנ"מ; רצף של אוכלוסיות ותיקים ועולים; ורצף מטה-מחוז. פעלנו להגדלת מרחב הבחירה שלכם ביחס לתחום ההדרכה, לביטול חובת ההשתתפות בקורס מסוים לפיתוח המקצועי ועוד.

כדי לאפשר לכם להיערך כראוי ובזמן לקיום דיאלוג של המפקחת והגננות אודות יישום התכנית האסטרטגית לקראת שנה"ל תשע"ג, שדרגנו את המארז והכנסנו שינויים משמעותיים הנוגעים לרמת התכנים ולאופן הצגתם:

ברמת התכנים - הרחבנו, העמקנו וכללנו חומרים נוספים שפותחו לגנים במהלך שנת תשע"ב; התייחסנו להערכה ולבקרה ברמת הגן ולממדי התפוקה והתוצאה ברמה המחוזית.

ברמת המבנה - בחרנו להציג באופן שונה את ההיבטים המרכזיים בתכנית על מנת להדגיש את ההשתלשלות המתפתחת משלב מטרות התכנית האסטרטגית ויעדיה, דרך המשימות הנגזרות מכל יעד כשעבור כל משימה - פירטנו את ההנחיות המרכזיות ליישומה.

את תהליך הערכה הצגנו על פני הרצף, כשברמת הגן הדגשנו את הפעולות המרכזיות הנדרשות מהגננת וברמה המחוזית העלינו הצעות לדיון של המפקחת עם הגננות ביחס למדדי התוצאה המרכזיים, כל זאת בשקיפות מרבית לצד המשאבים הנדרשים ליישום התכנית בתשע"ג.

החומרים הנכללים במארז מהווים את תשתית המידע הנדרש בעבודת המחוז עם המפקחות, המנהלים והגננות. הם מעודדים דיאלוג מתמשך בין המפקחת, לגננת, לצוות, לרשות, להורים אודות תכנון שנה"ל.

תודתנו לכלל השותפים לחשיבה ולתכנון הפדגוגי שפועלים יחדיו במשרד להיערכות לתשע"ג: מנהלי מחוזות, לשכת המשנה למנכ"ל וצוות התכנון, מזכירות פדגוגית, מינהל הכשרה ופיתוח מקצועי לעו"ה, מינהל חברה ונוער, מינהל מדע וטכנולוגיה, מינהל תקשוב ומערכות מידע, מינהל חינוך דתי, מינהל כלכלה ותקציבים, מינהל הפיתוח, אגף א' נכסים ולוגיסטיקה, אגף בכיר לכא"ב, אגף א' לחינוך מוכר שאינו רשמי, אגף א' תכניות אסטרטגיות בחינוך לערכים, אגף הביטחון ולמנהלים במינהל הפדגוגי המוביל את הראייה הכוללת של העשייה הפדגוגית המשרדית לטובת בתי הספר.

ומכאן לאן מועדות פנינו? כשלב נוסף בפיתוח כלים שיסייעו לניהול פדגוגי מיטבי ולהיערכות לקראת תשע"ג, אנו מכינים, בימים אלו, את לוח הגאנט לשנה"ל תשע"ג, לוח המסדיר את כלל הפעולות, הכנסים, האירועים והבקורות שיתקיימו במהלך השנה. בנוסף אנו נמצאים בשלבי פיתוח של ספר התכניות בו תוכלו למצוא את כלל התכניות החינוכיות שפותחו במשרד ואו שהמשרד שותף לפיתוחן ואו להובלתן - כלים ניהוליים שיישלחו אליכם לקראת סוף חודש מאי.

כל זאת בהתאם לתכנית האסטרטגית הכוללת של המשרד כפי שתוצג להלן:





מטרות ויעדי התכנית האסטרטגית לשנת הלימודים תשע"ג - לגני הילדים

הפרק שלפניכם מציג את המטרות ואת היעדים הכלולים בתכנית האסטרטגית לשנת תשע"ג. המטרות והיעדים ממוקדים בקידום של היבטים המשלימים זה את זה ומבוססים על התפיסה הרואה את הלומד כמכלול והחותרת למתן מענה לצרכיו הקוגניטיביים, הרגשיים והחברתיים.

תכנית אסטרטגית

בחרנו להציג את הדברים ברצף שיאפשר תכנון מושכל החל משלב מטרות התכנית האסטרטגית ויעדיה ועד למשימות הנגזרות מכל יעד. בכל משימה תיארנו את הפעולות המרכזיות הנדרשות מהגננת ומצוות הגן לקידומה, לצד תהליך הערכה ברמת הגן ומדדי התפוקה והתוצאה ברמת הנים במחוז:

מטרות

תפקידם של מדדי התפוקה לשקף את ליבת העשייה המתרחשת בגנים בעקבות התשומות ופעולות ההתארגנות שננקטו בכל אחת מהמשימות.

יעדים

תפקידם של מדדי התוצאה הוא ללמד אודות השינוי המצופה בסביבה הלימודית (ברמת תלמיד, גן, גננת, צוות וכו') בעקבות הפעלת המשימות. מדדי התוצאה מושפעים מהעשייה החינוכית אך גם מהשפעות חיצוניות של הסביבה. המידע לגביהם יכול להיאסף באמצעות תצפיות, שיחות, חוות דעת אישיות, שאלונים וכד'. בחרנו להציגם כנקודות לשיח בין המפקחת לקבוצת הגננות.

משימות

בנוסף, הצגנו עבור כל יעד את המשאבים הנדרשים ליישומן, לצד הנחיות הנוגעות לאופן מימושו היעיל של שעות ההוראה הנדרשות, הפיתוח המקצועי לעובדי ההוראה וההדרכה כך שתוצג בפניהם התמונה הכוללת.

מטרות התכנית האסטרטגית

- א. מערכת החינוך תחזק את החינוך לערכים ציוניים, יהודיים, דמוקרטיים וחברתיים.
- ב. מערכת החינוך תתחזק לקידום המצוינות, לשיפור ההישגים והאיכות החינוכית ולצמצום הפערים החברתיים.
- ג. מערכת החינוך תהיה אפקטיבית ויעילה יותר, תשרת את צורכי הפרט ואת צורכי המשתנים של מדינת ישראל.

פעולות

יעדי התכנית

1. העמקת החינוך לערכים
2. מאבק באלימות ועיצוב אקלים חינוכי מיטבי
3. שיפור ההישגים הלימודיים
4. ניצול מקסימאלי של זמן הלימוד
5. צמצום פערים לימודיים
6. חיזוק מעמד עובד ההוראה ושיפור איכות ההוראה
7. חיזוק מעמד המנהל
8. התמקדות במקצועות הליבה
9. התאמת תכנית הלימודים למציאות החינוכית המשתנה
10. הגדלת מספר התלמידים בחינוך הטכנולוגי-מקצועי
11. תקשוב מערכת החינוך והתאמתה לעידן הדיגיטלי במאה ה-21

משאבים

הערכה בית ספרית

מדדי תפוקה ותוצאה

יעד נוסף לתשע"ג

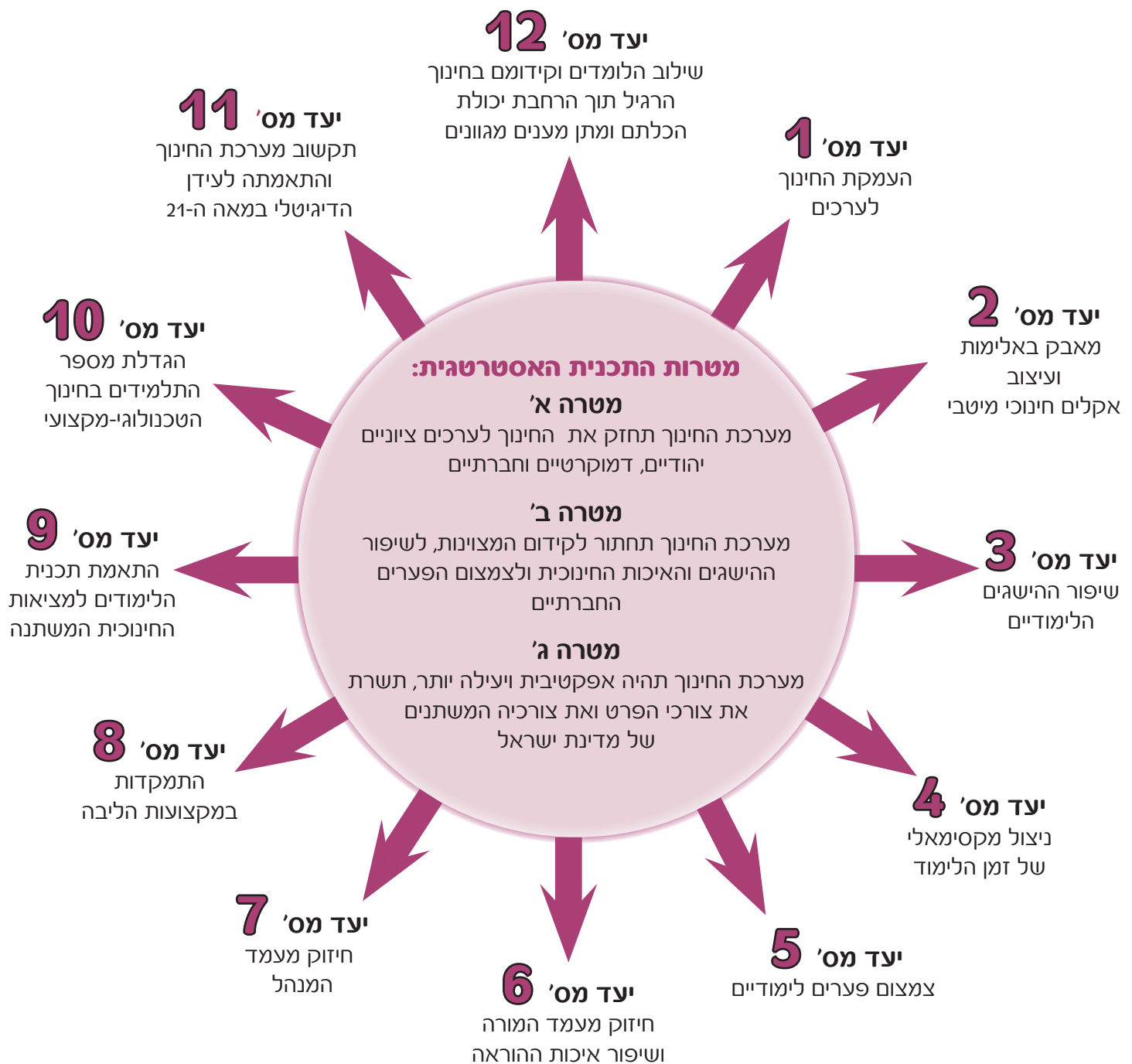
12. שילוב הלומדים וקידומם בחינוך הרגיל תוך הרחבת יכולת הכלתם ומתן מענים מגוונים





מתנ"ה

תרשים מטרות ויעדי התכנית האסטרטגית של משרד החינוך





מתנה

**ריכוז הנושאים, המטרות, היעדים והמשימות בגני הילדים
בדיקה לתכנית האסטרטגית תשע"ג**

הנושא	המטרה	יעד מס'	היעד	משימת השגרה בדיקה ליעד
יעד 1				
סמלי המדינה	א'	1	העמקת החינוך לערכים	היכרות עם סמלי המדינה
מסורת ומורשת	א'	1	העמקת החינוך לערכים	טיפול ערכי מסורת ומורשת בגני הילדים
שיתוף ושילוב הורים	א'	1	העמקת החינוך לערכים	שיתוף ושילוב הורים בעשייה החינוכית
חינוך סביבתי	א'	1	העמקת החינוך לערכים	העמקת ערכי החינוך הסביבתי בגני הילדים
חינוך לבריאות	א'	1	העמקת החינוך לערכים	טיפול חינוך לערכי הבריאות
שוויון בין המינים	א'	1	העמקת החינוך לערכים	קידום שוויון בין המינים
יעד 2				
אקלים מיטבי	א'	2	מאבק באלימות ועיצוב אקלים חינוכי מיטבי	ביסוס אקלים מיטבי
זהירות ובטיחות בדרכים	א'	2	מאבק באלימות ועיצוב אקלים חינוכי מיטבי	קידום התנהגות זהירה ובטוחה בדרכים
יעד 3				
שפת אם	ב'	3	שיפור ההישגים הלימודיים	טיפול שפת אם במגזרים השונים (דוברי עברית ודוברי ערבית)
עידוד קריאה	ב'	3	שיפור ההישגים הלימודיים	עידוד קריאה ואהבת הספר
מדע וטכנולוגיה	ב'	3	שיפור ההישגים הלימודיים	המשך הטמעת תכנית מדע וטכנולוגיה
מתמטיקה	ב'	3	שיפור ההישגים הלימודיים	המשך הטמעת תכנית מתמטיקה
קליטת ילדים עולים וילדים תושבים חוזרים	ב'	3	שיפור ההישגים הלימודיים	טיפול השפה העברית והאוריינות לילדים אשר עברית אינה שפת אמם ואינה מדוברת בבית
				טיפול המעורבות ההורית בתהליך החינוכי
יעד 4				
תכנון סדר יום לעבודה במליאה, בקבוצה ובאופן פרטני	ג'	4	ניצול מקסימאלי של זמן הלימוד	תכנון סדר יום לעבודה במליאה, בקבוצה ובאופן פרטני
יעד 5				
קידום ילדים מתקשים	ב'	5	צמצום פערים	היכרות מעמיקה עם הילדים וקידום תפקודם של הילדים המתקשים
תכניות לאיתור וקידום ילדי גנים ביישובי "שח"ר"	ב'	5	צמצום פערים	הפעלת תכניות לאיתור, לטיפול ולקידום ילדים מתקשים ולצמצום פערים התפתחותיים לימודיים וחברתיים
תכנית החומש למגזרים דוברי השפה הערבית	ב'	5	צמצום פערים	קידום ההישגים הלימודיים והחברתיים של ילדי המגזרים דוברי השפה הערבית
יעד 6				
התעדכנות מקצועית ופיתוח צוותים	ב'	6	חיזוק מעמד עובד ההוראה וטיפול איכות ההוראה	התעדכנות מקצועית ופיתוח צוותים חינוכיים





מתב"ה

המשך ריכוז הנושאים, המטרות, היעדים והמשימות בגני הילדים בזיקה לתכנית האסטרטגית תשע"ג

הנושא	המטרה	יעד מס'	היעד	משימת השגרה בזיקה ליעד
יעד 8				
חינוך גופני	ב'	8	התמקדות במקצועות הליבה	יישום אשכולות הליבה: חינוך גופני
מוסיקה	ב'	8	התמקדות במקצועות הליבה	יישום אשכולות הליבה: מוסיקה
אמנויות	ב'	8	התמקדות במקצועות הליבה	יישום אשכולות הליבה: אמנויות
תיאטרון	ב'	8	התמקדות במקצועות הליבה	יישום אשכולות הליבה: תיאטרון
יעד 11				
תקשוב מערכת החינוך והתאמתה למאה ה-21	ב'	11	תקשוב מערכת החינוך והתאמתה לעידן הדיגיטלי במאה ה-21	קידום התקשוב בגני הילדים
יעד 12				
שילוב הילדים וקידומם בגן הרגיל תוך הרחבת יכולת הכלתם	ב'	12	שילוב הלומדים וקידומם בחינוך הרגיל תוך הרחבת יכולת הכלתם ומתן מענים מגוונים בהיבטים שונים	הפעלת תכנית מערכתית תוך גנית המכוונת לשילוב הילדים בגן הרגיל תוך הרחבת ההכלה והקידום של הילדים שזוהו כבעלי קשיים ספציפיים בתפקודם בפעילויות הגן השונות על ידי צוות מקצועי תומך – צומת
רפורמות				
אופק חדש				המשך הטמעת הרפורמה אופק חדש בכל גני הילדים בארץ
תכניות מרכזיות				
טרסטנברג				חינוך חנים לגילאי 3-4 העשרה בתום יום הלימודים
כללי				
שעת חירום				היערכות מערכת החינוך לחירום

בטוחני כי עבודה אינטגרטיבית למול המטרות, היעדים, המשימות והפעולות עם מדדים מוגדרים ברמת המוסד החינוכי והמחוז, כפי שהוצגו לעיל ושיופרטו בפרקים הבאים, תקדם את המערכת.

בברכת היערכות פורייה,

מיכל כהן

סמנכ"לית בכירה ומנהלת המינהל הפדגוגי





הקדמה - מנהלת האגף לחינוך קדם יסודי, סימה חדד מה-יפית

מפקחות וגננות,

מארז המתנ"ה שלפניכן נכתב בהלימה לתכנית היעדים האסטרטגית של משרד החינוך ובראיית הרצף החינוכי משלב הקדם יסודי לעל יסודי.

המארז מגדיר את המשימות המשותפות לכלל הגנים בארץ ומציג את המידע הנדרש לעבודת המפקחות והגננות לשם תכנון, בניית תכנית עבודה והתוויית תפיסה חינוכית המתייחסת לכל תחומי ההתפתחות וליחסי הגומלין בסביבת הגן: קבוצת הילדים, משפחותיהם ואפיוני הקהילה שאליה הם משתייכים.

ברמת המחוז והמטה מהווה המארז בסיס מרכזי בתכנון העבודה, בחלוקת המשאבים, בימי ההדרכה ובתכנון הפיתוח המקצועי לגננות.

המארז מעודד דיאלוג מתמיד בין המפקחת לגננות סביב המשימות המוגדרות במארז, דרכי שילובן וביצוען בתכנית העבודה השנתית.

המארז מציג את המחויבות המקצועית של הגננת בממדים אלה:

1. היכרות מעמיקה עם כל אחד מן הילדים
2. יצירת אינטראקציה איכותית באופן יחידני עם כל ילד
3. בניית אקלים גן מיטבי
4. איתור קשיים וצרכים ייחודיים של ילדים ובניית תכנית עבודה מותאמת
5. ארגון הסביבה החינוכית בהתאמה לתכנית העבודה
6. שיתוף ההורים ושמירה על קשר רציף צמם לאורך כל שנת הלימודים
7. אחריות לבניית תכנית העבודה ולביצועה, למעקב ולהערכה ולהכוונת הצוות הקבוע של הגן: סייעת, גננת משלימה וסייעת משלימה לעבודה הפדגוגית-דידקטית
8. עיסוק בתחומי הליבה תוך בחירה מושכלת ומתוכננת של תוכני למידה ושל אמצעי הוראה וחיבור למטרות וליעדים של תכנית הליבה
9. דרכי עבודה מגוונות: באופן יחידני עם ילד, בקבוצה קטנה ובמליאה באופן מתוכנן ומזדמן.

בטוחני כי התכנון וההיערכות המוקדמים לשנת הלימודים תשע"ג יסייעו לכולנו במימוש מיטבי של המטרות, היעדים והמשימות.

בברכה

סימה חדד מה יפית

מנהלת האגף לחינוך קדם יסודי





מתב"ה

פרק ב'

הנחיות ליישום התכנית בגני הילדים תשע"ג

יעד 1 - העמקת החינוך לערכים

- ♦ סמלי המדינה
- ♦ מסורת ומורשת
- ♦ שיתוף ושילוב הורים
- ♦ חינוך סביבתי
- ♦ חינוך לבריאות
- ♦ שוויון בין המינים

יעד 2 - מאבק באלימות ועיצוב אקלים חינוכי מיטבי

- ♦ אקלים מיטבי
- ♦ זהירות ובטיחות בדרכים

יעד 3 - שיפור ההישגים הלימודיים

- ♦ שפת אם
- ♦ עידוד קריאה
- ♦ מדע וטכנולוגיה
- ♦ מתמטיקה
- ♦ קליטת ילדים עולים וילדים תושבים חוזרים

יעד 4 - ניצול מקסימאלי של זמן הלימוד

- ♦ תכנון סדר יום

יעד 5 - צמצום פערים

- ♦ קידום ילדים מתקשים
- ♦ תכניות לאיתור וקידום ילדי גנים ביישובי "שח"ר"
- ♦ תכנית החומש למגזרים דוברי השפה הערבית

יעד 6 - חיזוק מעמד עובד הוראה ושיפור איכות ההוראה

- ♦ התעדכנות מקצועית ופיתוח צוותים חינוכיים

יעד 8 - התמקדות במקצועות הליבה

- ♦ חינוך גופני
- ♦ מוסיקה
- ♦ אומנויות
- ♦ תיאטרון

יעד 11 - תקשוב מערכת החינוך והתאמתה לעידן הדיגיטלי במאה ה-21

- ♦ תקשוב מערכת החינוך והתאמתה למאה ה-21

יעד 12 - שילוב הלומדים וקידומם בחינוך הרגיל תוך הרחבת יכולת הכלתם ומתן מענים מגוונים

- ♦ שילוב הילדים וקידומם בגן הרגיל תוך הרחבת יכולת הכלתם

רפורמות

- ♦ אופק חדש
- ♦ תכניות מרכזיות
- ♦ טרכטנברג
- ♦ כללי
- ♦ שעת חירום





יעד 1

הנחיות ליישום התכנית בגני הילדים - תשע"ג

הנושא: סמלי המדינה

המטרה:

- מערכת החינוך תחזק את החינוך לערכים, יהודיים, דמוקרטיים וחברתיים בהתאמה למגזרים

היעד:

- יעד 1 - העמקת החינוך לערכים

משימת השגרה בזיקה ליעד:

- היכרות עם סמלי המדינה

האוכלוסייה:

- גני הילדים בגילאי 5-6 בכל הארץ

הפעולות בגנים:

- לימוד סמלי המדינה (סמל, דגל והמנון) בהקשרים הרלוונטיים ובאירועים שונים בגן
- לקראת ימים מיוחדים ייפתח היום בהנפת הדגל ובשירת ההמנון

הערכה ובקרה ברמת הגן:

- קיום מפגשים העוסקים בסמלי המדינה

מדדים ברמת הגנים במחוז:

מדדי תפוקה:

- מספר הגננות המדווחות על פעילויות בגן סביב סמלי המדינה
- מספר הגנים בהם עוסקים בסמלי המדינה כציר אורך שנתי
- מספר הגנים בהם לקראת ימים מיוחדים פותחים את היום בהנפת הדגל ובשירת ההמנון

נקודות מוצעות לדין במפגש מפקחת וגננות אודות מדדי תוצאה:

- באיזו מידה תרמה הפעילות המגוונת סביב סמלי המדינה להגברת סקרנותם של הילדים אודות הנושא?
- באיזו מידה תרם העיסוק בסמלי המדינה כציר אורך שנתי להרחבת הידע בנושא?

לפרטים נוספים יש לפנות:

- למפקחים במחוזות
- לאגף לחינוך קדם יסודי במינהל הפדגוגי





יעד 1

הנחיות ליישום התכנית בגני הילדים - תשע"ג

הנושא: מסורת ומורשת

המטרה:

- מערכת החינוך תחזק את החינוך לערכים ציוניים, יהודיים, דמוקרטיים וחברתיים

היעד:

- יעד 1 - העמקת החינוך לערכים

משימת השגרה בזיקה ליעד:

- טיפול ערכי מסורת ומורשת בגני הילדים

האוכלוסייה:

- גני הילדים בכל הארץ

הפעולות בגנים:

- לימוד הסיפורים ההיסטוריים, השירים של חגי ישראל, מנהגיהם וסמליהם
- חשיפה לייצוגים החזותיים של סמלי המסורת, המורשת הרב-תרבותית (יהודית, מוסלמית, נוצרית ודרוזית) באמצעות: יצירות אמנות, צילומים, חפצים וביקור במוזיאון
- היכרות עם המורשת, החגים והמועדים (יהודית, מוסלמית, נוצרית, דרוזית) באמצעות פעילויות סביב חגים ואירועים: מסיבות, סדרים וטקסים

הערכה ובקרה ברמת הגן:

- קיום אירועים ומפגשים ללמידה חווייתית של המושגים המרכזיים המלווים את המורשת, את החגים ואת המועדים
- קיומן של פינות מתחלפות בגן המציגות תוצרים ועבודות סביב המורשת, החגים והמועדים

מדדים ברמת הגנים במחוז:

מדדי תפוקה:

- מספר הגנים בהם לומדים לאורך כל השנה סיפורים היסטוריים, שירי מסורת ומנהגים
- מספר הגנים בהם נחשפים הילדים לייצוגים החזותיים של סמלי המסורת והמורשת הרב תרבותית

נקודות מוצעות לדין במפגש מפקחת וגגנות אודות מדדי תוצאה:

- באיזו מידה תרמה ההיכרות עם המורשת, החגים והמועדים לשיח מפרה שעודד שיתוף בחוויות אישיות בנושא?
- באיזו מידה תרמו הסיפורים ההיסטוריים והשירים ללמידה חווייתית ומשמעותית של הנושא בקרב הילדים?

לפרטים נוספים יש לפנות:

- למפקחים במחוזות
- לאגף לחינוך קדם יסודי במינהל הפדגוגי





יעד 1

הנחיות ליישום התכנית בגני הילדים - תשע"ג

הנושא: שיתוף ושילוב הורים

המטרה:

- מערכת החינוך תחזק את החינוך לערכים ציוניים, יהודיים, דמוקרטיים וחברתיים

היעד:

- יעד 1 - העמקת החינוך לערכים

משימת השגרה בזיקה ליעד:

- שיתוף ושילוב הורים בעשייה החינוכית

האוכלוסייה:

- גני הילדים בכל הארץ

הפעולות בגנים:

- קיום מערך שיטתי ועקבי לקשר שוטף עם הורים
- קיום מפגשי עדכון פרטניים להורים והצגת מסלולי קידום דיפרנציאליים של הילדים
- קיום פעילויות עם הורים במהלך השנה
- עידוד ההורים לעשיית פעילויות חווייתיות-לימודיות לקידום הילדים במסגרת הביתית

הערכה ובקרה ברמת הגן:

- קיום מערך שיטתי ועקבי לקשר שוטף עם הורים
- הצגת תכנית העבודה השנתית המתוכננת בגן, בפני כלל ההורים בתחילת שנה
- קיומם של שלושה מפגשי עדכון פרטני להורים והצגת מסלולי קידום דיפרנציאליים של הילדים
- קיום של שתי פעילויות לפחות עם הורים במהלך השנה

מדדים ברמת הגנים במחוז:

מדדי תפוקה:

- מספר הגגנות המדווחות על קיום של שתי פעילויות לפחות בשיתוף הורים
- מספר הגגנות המדווחות דיווח פרטני להורים על ילדם שלוש פעמים בשנה
- מספר הגגנות המציגות את תכנית העבודה השנתית בפני ההורים והמעדכנות אותם בהתקדמותה

נקודות מוצעות לדיון במפגש מפקחת וגגנות אודות מדדי תוצאה:

- באיזו מידה תורם הקשר השוטף עם ההורים להתקדמות הילדים?
- באיזו מידה תורמות הפעילויות עם הורים לטיפוח אקלים מיטבי?

לפרטים נוספים יש לפנות:

- למפקחים במחוזות
- לאגף לחינוך קדם יסודי במינהל הפדגוגי





יעד 1

הנחיות ליישום התכנית בגני הילדים - תשע"ג

הנושא: חינוך סביבתי

המטרה:

- מערכת החינוך תחזק את החינוך לערכים, יהודיים, דמוקרטיים וחברתיים.

היעד:

- יעד 1 - העמקת החינוך לערכים

משימת השגרה בזיקה ליעד:

- העמקת ערכי החינוך הסביבתי בגני הילדים

האוכלוסייה:

- כל גני הילדים בארץ

הפעולות בגנים:

- קידום ערכי החינוך הסביבתי: דאגה למגוון הביולוגי המקומי, לתרבות צריכה אחרת, ליחס וכבוד לבעלי חיים, לטיפול הקשר של אדם וסביבתו ושמירה עליהם
- קידום התנהגות ירוקה בגנים, לדוגמה: משחק עם חומרים טבעיים בחצר הגן
- העמקת הקשר של ילדי הגן והקהילה לסביבה המקומית
- תכנון מרחבים בגן המעודדים התנהגות סביבתית יומיומית, כגון: ערוגה/חלקה של פרחי בר בחצר הגן

הערכה ובקרה ברמת הגן:

- קיום של פעולות ואירועים חווייתיים לאורח חיים מקיים בגני ילדים
- ניהול שיח בעקבות טיולים, מפגש עם יצורים חיים וסוגיות סביבתיות
- קיום של פעולות המתבססות על תכנית סביבתית: "גן ירוק", "גן ירוק מתמיד", "בשביל הפרחים", "חבק עץ"

מדדים ברמת הגנים במחוז:

מדדי תפוקה:

- מספר הגנים העוסקים בפיתוח מודעות סביבתית
- מספר הגנים המקבלים תעודת הסמכה כ"גן ירוק" וכ"גן ירוק מתמיד"

נקודות מוצעות לדין במפגש מפקחת וגננות אודות מדדי תוצאה:

- באיזו מידה תרם אורח חיים סביבתי בגן להתנהגויות המכבדות את הסביבה?
- באיזו מידה תרם שילוב פעילות והתנהגויות המכבדות את הסביבה לאקלים בגן?

לפרטים נוספים יש לפנות:

- למפקחים במחוזות
- לאגף לחינוך קדם יסודי במינהל הפדגוגי





יעד 1

הנחיות ליישום התכנית בגני הילדים - תשע"ג

הנושא: חינוך לבריאות

המטרה:

- מערכת החינוך תחזק את החינוך לערכים ציוניים, יהודיים, דמוקרטיים וחברתיים

היעד:

- יעד 1 - העמקת החינוך לערכים

משימת השגרה בזיקה ליעד:

- טיפול חינוך לערכי הבריאות

האוכלוסייה:

- כל גני הילדים בארץ

הפעולות בגנים:

- הקניית ידע ופיתוח מודעות לחינוך לבריאות (אורח חיים בריא ופעיל) החל מהגיל הרך

הערכה ובקרה ברמת הגן:

- קיום של מפגשים המקדמים מודעות לחינוך לבריאות - אורח חיים בריא ופעיל בגן

מדדים ברמת הגנים במחוז:

מדדי תפוקה:

- מספר הגנים העוסקים בפיתוח מודעות לחינוך לבריאות (לאורח חיים בריא ופעיל)
- מספר הגנים העוסקים בתוכני חינוך לבריאות כחלק משגרת היומיום

נקודות מוצעות לדיון במפגש מפקחת וגננות אודות מדדי תוצאה:

- באיזו מידה תרמו הפעילויות בגן סביב חינוך לבריאות לאורח חיים בריא ופעיל?
- באיזו מידה תרמו ההנחיות בחוזר מנכ"ל בנושא לגננת בהבניית התכנית לחינוך לבריאות וליישומה?

התכנית פועלת בשיתוף פעולה:

- בין האגף לחינוך קדם יסודי לבין הפיקוח לבריאות

לפרטים נוספים יש לפנות:

- למפקחים במחוזות
- לאגף לחינוך קדם יסודי במנהל הפדגוגי
- למפקחת על הבריאות



הנחיות ליישום התכנית בגני הילדים - תשע"ג

הנושא: שוויון בין המינים

המטרה:

- ◆ מערכת החינוך תחזק את החינוך לערכים ציוניים, יהודיים, דמוקרטיים וחברתיים

היעד:

- ◆ העמקת החינוך לערכים

משימת השגרה בדיקה ליעד:

- ◆ משימת שגרה בדיקה ליעד 1: קידום השוויון בין המינים

מטרות ספציפיות:

- ◆ הבטחת נגישות שווה להתנסויות חינוכיות המקדמות תלמידים ותלמידות על פי הכישורים, המיומנויות וההתאמה האישית, באופן ענייני ולא סטריאוטיפי
- ◆ העצמת הבנות והבנים תוך הרחבת רפרטואר ההתנהגויות החברתיות והלימודיות של כל אחד ואחת

האוכלוסייה:

- ◆ כלל הילדים והילדות בגנים

הפעולות:

- ◆ טיפוח שיח מגדרי רציף המכוון לצמצום פערים בין השני המינים תוך טיפוח כישורים ותחומי עניין
- ◆ קידום שוויון הזדמנויות לשני המינים בתנאים שוויוניים בכל תחומי חיי הגן
- ◆ מתן הזדמנות שווה לשני המינים בצריכת משאבים רוחניים וחומריים
- ◆ זימון התנסויות שונות לבנות ולבנים בגן ללא קשר לציפיות חברתיות וסטריאוטיפים חברתיים
- ◆ התייחסות באופן שוויוני לשני המינים בשפה הדבורה ובשפה הכתובה
- ◆ הפעלת דרכי הוראה-למידה המאפשרות שוויון הזדמנויות והמתאימות לסגנונות למידה ולצרכים של בנות ובנים
- ◆ בחינה ביקורתית של חומרי הלמידה הקיימים ואירועי אקטואליה המתפתחים בגן

פיתוח מקצועי:

- ◆ במסגרת הפיתוח המקצועי

להרחבה:

- ◆ חוזר מנכ"ל תשס"ג/4(ד)
- ◆ אתר היחידה לשוויון בין המינים:
<http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/Shivion/Odot>

לפרטים נוספים יש לפנות:

- ◆ למפקחים במחוזות
- ◆ לממונה על שוויון בין המינים במינהל הפדגוגי



מתנ"ה

יעד 2

הנחיות ליישום התכנית בגני הילדים - תשע"ג

הנושא: אקלים מיטבי

המטרה:

- מערכת החינוך תחזק את החינוך לערכים ציוניים, יהודיים, דמוקרטיים וחברתיים

היעד:

- יעד 2 - מאבק באלימות ועיצוב אקלים חינוכי מיטבי

משימת השגרה בזיקה ליעד:

- ביסוס אקלים מיטבי

האוכלוסייה:

- כל גני הילדים בארץ

הפעולות בגנים:

- ארגון סביבת הגן וקביעת נהלים, שגרות פעילות, חוקים וגבולות, סדר יום ועיצוב סביבה חינוכית מאתגרת
- הקניית הרגלים וטיפוח כללי התנהגות במפגשים חברתיים
- עידוד מעורבות פעילה ואכפתיות באשר למתרחש בגן בהתייחס לזולת ולסביבה
- עידוד אינטראקציות בין המבוגרים בצוות הגן: בין המבוגרים לבין הילדים, בין הילדים לבין עצמם ועם הוריהם
- שילוב תכנים לטיפול היבטים רגשיים, חברתיים וערכיים במכלול העשייה בגן
- שילוב תכניות מניעה ליצירת אקלים חינוכי מיטבי בגן תוך ליווי והדרכת ההורים לילדים עם בעיות התנהגות
- דיווח על אירועי אלימות למפקחת/יועצת על גבי טופס ייעודי

הערכה ובקרה ברמת הגן:

- קיום של נהלים, שגרות פעילות, חוקים וגבולות, סדר יום וסביבה חינוכית מאתגרת ומותאמת התפתחות
- קיום של מגוון אינטראקציות מקדמות בין השותפים
- קיום של פעולות לטיפול היבטים רגשיים, חברתיים וערכיים

מדדים ברמת הגנים במחוז:

מדדי תפוקה:

- מספר הגנים בהם קיימת הטמעת חוזר מנכ"ל תש"ע/ו(א) בדגש על יצירת אקלים, מניעה וצמצום האלימות
- מספר הגנים בהם נערך מיפוי צרכים של הגן לשם בניית תכנית התערבות במידת הצורך
- מספר הגנים בהם נערך מיפוי לאיתור ילדים עם בעיות התנהגות ומתן מענה הולם
- מספר הגנים בהם צוות הגן מקבל הנחייה וליווי להתמודדות עם ילדים המאופיינים עם בעיות התנהגות
- מספר הגנים בהם מופעלת התכנית בהתאם למשאבי ההדרכה שיתקבלו (מדריכות אח"מ ומדריכות פדגוגיות)
- מספר הגנים בהם ההורים לילדים עם בעיות התנהגות מקבלים הדרכה וליווי

נקודות מוצעות לדין במפגש מפקחת וגננות אודות מדדי תוצאה:

- באיזו מידה תרם קיום הנהלים והגבולות לאקלים מיטבי?
- באיזו מידה תרם שילוב תכניות מניעה בגן תוך ליווי והדרכת ההורים ליצירת אקלים מיטבי בגן?

לפרטים נוספים יש לפנות:

- למפקחים במחוזות
- לאגף לחינוך קדם יסודי ולאגף שפ"י במינהל הפדגוגי





מתנ"ה

יעד 2

הנחיות ליישום התכנית בגני הילדים - תשע"ג

הנושא: זהירות ובטיחות בדרכים

המטרה:

- מערכת החינוך תחזק את החינוך לערכים ציוניים, יהודיים, דמוקרטיים וחברתיים

היעד:

- יעד 2 - מאבק באלימות ועיצוב אקלים חינוכי מיטבי

משימת השגרה בדיקה ליעד:

- קידום התנהגות זהירה ובטוחה בדרכים

האוכלוסייה:

- כל גני הילדים בארץ

הפעולות בגנים:

- הקניית ידע, כישורים ומיומנויות להתנהגות נכונה ובטיחותית בדרכים
- עיסוק והתנסות בנושאי בטיחות בדרכים, כמו: הליכה בטוחה, נסיעה בטוחה ברכב, רכיבה באופניים ומשחק במקום בטוח
- שילוב פעילות בטיחות בדרכים בסדר היום בגן ובפעילות עם ההורים

הערכה ובקרה:

- קיום של סביבות למידה יצירתיות ומפעילות
- קיום של פעילויות המשולבות בסדר היום בגן

מדדים ברמת בתי הספר במחוז:

מדדי תפוקה:

- מספר הגנים הפועלים להקניית ידע, כישורים ומיומנויות להתנהגות נכונה ובטיחותית בדרכים
- מספר הגנים המעודדים עיסוק והתנסות בנושאי בטיחות בדרכים, כמו: הליכה בטוחה, נסיעה בטוחה ברכב, רכיבה באופניים ומשחק במקום בטוח
- מספר הגנים המשלבים פעילות בטיחות בדרכים בסדר היום בגן ובפעילות עם ההורים

נקודות מוצעות לדין במפגש מפקחת וגננות אודות מדדי תוצאה:

- באיזו מידה תרמו הלמידה וההתנסות בבטיחות בדרכים לשינוי בגישתם של הילדים לנושא הבטיחות?
- באיזו מידה תרם שילוב הבטיחות בדרכים בסדר היום בגן ובפעילות עם ההורים להתנהגות בטוחה בגן ומחוצה לו?

לפרטים נוספים יש לפנות:

- למפקחים במחוזות
- לממונים על החינוך לבטיחות בדרכים ולמדריכים בנושא זה במחוזות
- לאגף לזהירות ולבטיחות בדרכים במינהל הפדגוגי



הנחיות ליישום התכנית בגני הילדים - תשע"ג

הנושא: שפת אם

המטרה:

- מערכת החינוך תחתור לקידום המצוינות, שיפור בהישגים ובאיכות החינוכית וצמצום הפערים החברתיים

היעד:

- יעד 3 - שיפור ההישגים הלימודיים

משימת השגרה בזיקה ליעד:

- טיפול שפת אם במגזרים השונים (דוברי עברית ודוברי ערבית)

האוכלוסייה:

- כל גני הילדים בארץ

הפעולות בגנים:

- יישום תכנית הלימודים "תשתית לקראת קריאה כתיבה" באופן חוויתי ואינטגרטיבי
- העשרת שפת הילדים באמצעות העשרת אוצר המילים, מטפורות ודימויים בדרכים מגוונות
- הקניית המילים של שיר אחד לפחות בכל יום בשבוע ושירה משותפת של השיר במשך השבוע
- לימוד פתגם אחד הרלוונטי לחיי הגן לפחות אחת לחודש
- קידום תהליכי שיח בגן הילדים

הערכה ובקרה ברמת הגן:

- קיום של פעילויות להעשרת שפת הילדים
- קיום של שיח ופעילויות לטיפול האוריינות בקבוצות קטנות ובאופן פרטני בהקשר הרלוונטי לחיי הגן
- קיום של סדר יום בו משולב שיר יומי תוך שימת דגש על לימוד מילותיו
- קיום של פעילויות ללימוד משותף של פתגם חודשי

מדדים ברמת הגנים במחוז:

מדדי תפוקה:

- מספר הגנים בהם פועלים על פי תכנית הלימודים "תשתית לקראת קריאה כתיבה"
- מספר הגנים בהם מתקיימים תהליכי שיח בקבוצות קטנות ובאופן פרטני
- מספר הגנים בהם בסדר היום שולב שיר יומי לפחות אחת לשבוע
- מספר הגנים בהם לומדים פתגם חודשי הרלוונטי לחיי הגן לפחות אחת לחודש

נקודות מוצעות לדין במפגש מפקחת וגננות אודות מדדי תוצאה:

- באיזו מידה תרמה תכנית הלימודים "תשתית לקראת קריאה כתיבה" להעשרת אוצר המילים?
- באיזו מידה תרמה הפעילויות במהלך היום בגן לטיפול השיח ולהעשרת אוצר המילים?

לפרטים נוספים יש לפנות:

- למפקחים במחוזות
- לאגף לחינוך קדם יסודי במינהל הפדגוגי

הנחיות ליישום התכנית בגני הילדים - תשע"ג

הנושא: עידוד קריאה

המטרה:

- מערכת החינוך תחתור לקידום המצוינות, שיפור בהישגים ובאיכות החינוכית וצמצום הפערים החברתיים

היעד:

- יעד 3 - שיפור ההישגים הלימודיים

משימת השגרה בזיקה ליעד:

- עידוד קריאה ואהבת הספר

האוכלוסייה:

- כל גני הילדים בארץ

הפעולות בגנים:

- העשרת ספריית הגן בספרים בעלי עושר שפתי ותוכני
- מפגש עם ספרי ילדים בקבוצות קטנות
- קיום שיח ופעילות על הייצוגים החזותיים בספר: איורים, טקסט וכריכה קדמית ואחורית כטקסטים חזותיים
- היכרות עם סופרים ומאיירים
- חשיפה למגוון רחב של סוגות: אגדות עם, משלים, שירים מולחנים, סיפורי ילדים קלאסיים, טקסטים מדעיים, טקסטים מפעילים, ספרי יעץ וכו'
- עידוד פעילויות מגוונות ומושכלות בעקבות החשיפה לטקסטים באמצעות: תיאטרון בובות, הצגות, תיאטרון שולחן ומוסיקה
- השתתפות בתכניות ייחודיות לעידוד קריאה ולאהבת הספר בגן הילדים: "מצעד הספרים" ו"ספריית פיג'מה"

הערכה ובקרה ברמת הגן:

- קריאה והצגת 20 ספרים לפחות בשנה
- קיום של פעילויות עם טקסטים כתובים וחזותיים וסביב סופרים ומאיירים
- קיום של שיח ופעילויות מגוונות בעקבות הספרים
- עיסוק אינטנסיבי ומעמיק בחמישה ספרים אותם בחרו הגננת או הילדים מתוך התכנית בה משתתף הגן

מדדים ברמת הגנים במחוז:

מדדי תפוקה:

- מספר הגנים בהם הגננות קוראות ועוסקות ב- 20 ספרים לפחות
- מספר הגנים שהשתתפו בתכניות "ספריית פיג'מה" ו"מצעד הספרים"

נקודות מוצעות לדין במפגש מפקחת וגננות אודות מדדי תוצאה:

- באיזו מידה תרמו הסיפורים להעשרת השפה והדמיון?
- באיזו מידה תרמה ההשתתפות באחת מתכניות עידוד הקריאה לעידוד הקריאה בקרב הילדים וההורים?

לפרטים נוספים יש לפנות:

- למפקחים במחוזות
- לאגף לחינוך קדם יסודי במינהל הפדגוגי

הנחיות ליישום התכנית בגני הילדים - תשע"ג

הנושא: מדע וטכנולוגיה

המטרה:

- מערכת החינוך תחתור לקידום המצוינות, שיפור בהישגים ובאיכות החינוכית וצמצום הפערים החברתיים

היעד:

- יעד 3 - שיפור ההישגים הלימודיים

משימת השגרה בזיקה ליעד:

- המשך הטמעת תכנית מדע וטכנולוגיה

האוכלוסייה:

- כל גני הילדים בארץ

הפעולות בגנים:

- טיפול חשיבה מדעית ומיומנויות חקר: שאילת שאלות, העלאת השערות, אימות והפרכת ההשערות, הסקת מסקנות, השוואה ותיצוד ושימוש בכלי מחקר
- עיסוק בחשיבה מדעית באמצעות תכנים רלוונטיים מחיי הגן, כגון: תצפית יומית בחצר הגן, מזג האוויר, פני הקרקע ומעקב אחר היצורים החיים בסביבה הקרובה בשילוב ערכי החינוך הסביבתי

הערכה ובקרה ברמת הגן:

- קיום של שיח ופעילויות מגוונות לטיפול מיומנויות חקר בנושאי מדע וטכנולוגיה
- קיום של פעילויות לעידוד החשיבה המדעית תוך שימוש במוקדי היצירה הקיימים בגן וגיוונם

מדדים ברמת הגנים במחוז:

מדדי תפוקה:

- מספר הגנים בהם מתקיימת פעילות לטיפול חשיבה מדעית ומיומנויות חקר
- מספר הגנים בהם מתקיים עיסוק בחשיבה מדעית באמצעות תכנים רלוונטיים מחיי הגן
- מספר הגנים בהם מאתרים הזדמנויות לשילוב חשיבה טכנולוגית בגן

נקודות מוצעות לדיון במפגש מפקחת וגננות אודות מדדי תוצאה:

- באיזו מידה תרם העיסוק בחשיבה מדעית להתעניינות בתחום המדעים?
- באיזו מידה תרם העיסוק בתכנים מדעיים הרלוונטיים לחיי הילדים לטיפול חשיבה מדעית?

לפרטים נוספים יש לפנות:

- למפקחים במחוזות
- לאגף לחינוך קדם יסודי במינהל הפדגוגי
- למינהל מדע וטכנולוגיה

הנחיות ליישום התכנית בגני הילדים - תשע"ג

הנושא: מתמטיקה

המטרה:

- מערכת החינוך תחתור לקידום המצוינות, שיפור בהישגים ובאיכות החינוכית וצמצום הפערים החברתיים

היעד:

- יעד 3 - שיפור ההישגים הלימודיים

משימת השגרה בזיקה ליעד:

- המשך הטמעת תכנית הלימודים במתמטיקה

האוכלוסייה:

- כל גני הילדים בארץ

הפעולות בגנים:

- הבניית מושגי יחס ומרחב, מושג המספר (ספירה, מנייה, מספר סודר), זיהוי ייצוגים והפקתם
- טיפול כושר האומדן, הכרת מספרים ופעולות, זיהוי וייצוג של כמויות ומספרים, פתרון בעיות, מדידות, מושגים כמותיים
- חשיפה לפעילויות המקדמות תחושה מרחבית וגאומטריה
- שימוש נכון במושגים מתמטיים וגאומטריים

הערכה ובקרה ברמת הגן:

- קיום של שיח מתמטי, פעילויות מגוונות ומשחקים להקניית מושגי יסוד במתמטיקה
- קיום של פעילויות לעידוד החשיבה המתמטית
- קיום של עיסוקים במתמטיקה כחלק משגרת חיי היום יום בגן בפעילויות מזדמנות ומתוכננות
- שימוש נכון במושגים מתמטיים וגאומטריים

מדדים ברמת הגנים במחוז:

מדדי תפוקה:

- מספר הגנים בהם עוסקים בהבניית מושגי יחס ומרחב, מושג המספר (ספירה, מנייה, מספר סודר), זיהוי ייצוגים והפקתם
- מספר הגנים בהם עוסקים בטיפול כושר האומדן, מספרים ופעולות, זיהוי וייצוג של כמויות ומספרים, פתרון בעיות, מדידות, מושגים כמותיים, תוך שימוש במושגים נכונים
- מספר הגנים בהם עוסקים בהיכרות בסיסית עם מגוון של צורות גאומטריות תוך שימוש במושגים נכונים ופיתוח ראייה מרחבית

נקודות מוצעות לדין במפגש מפקחת וגגנות אודות מדדי תוצאה:

- באיזו מידה תורמים הקניית מושגי היסוד במתמטיקה באמצעות משחקים ופעילויות בחיי היום יום של הגן להבניית הידע ולחשיבה מתמטית?
- באיזו מידה תרמה התפיסה התחושתית והאינטואיטיבית של הגופים והצורות הגאומטריות להקניית מושגי יסוד בהנדסה?

לפרטים נוספים יש לפנות:

- למפקחים במחוזות
- לאגף לחינוך קדם יסודי במינהל הפדגוגי
- למינהל מדע וטכנולוגיה



מתנ"ה

יעד 3

הנחיות ליישום התכנית בגני הילדים - תשע"ג

הנושא: קליטת ילדים עולים וילדים תושבים חוזרים

המטרה:

- מערכת החינוך תחתור לקידום המצוינות, שיפור בהישגים ובאיכות החינוכית וצמצום הפערים החברתיים

היעד:

- יעד 3 - שיפור ההישגים הלימודיים

המשימות:

- שיפור השפה העברית והאוריינות לילדים אשר עברית אינה שפת אמם ואינה מדוברת בבית
- שיפור המעורבות ההורית בתהליך החינוכי

האוכלוסייה:

- כלל הילדים העולים המשולבים בגני הילדים
- משפחות העולים (בדגש על הורים יוצאי אתיופיה)

הפעולות:

- הוראת עברית כשפה שנייה לילדים שעברית אינה שפת אמם
- שילוב של עולים בתכניות להעשרת שפה (לדוגמה: שילובם בתכנית "פאק"ט", בגני ילדים עתירי יוצאי אתיופיה)
- ליווי וקיום קשר שוטף עם משפחת העולה או מלוויו (לדוגמה: קשר עם הסייעת-המגשרת בגני ילדים עתירי עולים מאתיופיה)

הערכה ובקרה ברמת הגן:

- קיום של פעילויות לבחינת מצבו השפתי של העולה
- קיום של פעילויות לבחינת שילובו החברתי של העולה

מדדים ברמת הגנים במחוז:

מדדי תפוקה:

- מספר הגננות שמקנות את העברית כשפה שנייה לילדים אשר עברית אינה שפת אמם ובביתם לא מדברים עברית
- מספר הגננות שמקדישות זמן לחשיבה על מנת לשלב את העולה מבחינה לימודית וחברתית וליישומה
- מספר הגננות המשלבות את הורי העולים בתהליך החינוכי

נקודות מוצעות לדיון במפגש מפקחת וגננות אודות מדדי תוצאה:

- באיזו מידה תרם העיסוק בהקניית עברית כשפה שנייה להשתלבות הילדים בנעשה בגן?
- באיזו מידה תרם שילוב ההורים לתהליך הלמידה של העולה?

לפרטים נוספים יש לפנות:

- לאגף לחינוך קדם יסודי במינהל הפדגוגי
- לאגף קליטת תלמידים עולים במינהל הפדגוגי



הנחיות ליישום התכנית בגני הילדים - תשע"ג

הנושא: תכנון סדר יום

המטרה:

- מערכת החינוך תהיה אפקטיבית ויעילה יותר, תשרת את צורכי הפרט ואת צרכיה המשתנים של מדינת ישראל

היעד:

- יעד 4 - ניצול מקסימאלי של זמן הלימוד

משימת השגרה בזיקה ליעד:

- תכנון סדר יום לעבודה במליאה, בקבוצה ובאופן פרטני
- ניצול הזמן בחצר

האוכלוסייה:

- כל גני הילדים בארץ

הפעולות בגנים:

סדר יום

- קיומו של סדר יום המאפשר פעילות מתוכננת במליאה, בקבוצה ובעבודה פרטנית
- קיומו של סדר יום המאפשר לילדים זמן להתנסות, למשחק, לקריאה וליצירה במסגרות למידה שונות
- ארגון סביבת למידה מסקרנת, אטרקטיבית ומעוררת עניין בפעילות לימודית, בחקר ובגילוי בחלל הגן ובחצר
- מיפוי ילדי הגן לצורך יצירת קבוצות לקידום דיפרנציאלי ושינוי הרכבי הקבוצות במהלך השנה
- קיום פעילויות קבוצתיות מתוכננות פעמיים ביום
- קיום פגישה אישית עם כל ילד אחת לחודש

פעילויות בחצר

- קיומן של מגוון פעילויות בחצר הכוללות: פיתוח גופני תנועתי, פיתוח משחק דרמטי וקונסטרוקטיבי, הסתכלות על תופעות טבע, טיפול בחי ובצומח ועידוד אלטור בקול ובכלי
- סדר היום יכול ליציאה של שעה לפחות לחצר גן הילדים
- עידוד פעילויות משחקיות, לימודיות וחוויות שיש בהן התנסות, חקר וגילוי באמצעים שונים, כמו: חצר גרוטאות, שולחן מים וחול

הערכה ובקרה ברמת הגן:

- קיומו של סדר יום הכולל פעילויות מגוונות בהרכבים שונים
- קיום מפגשים קבוצתיים ופרטיים קבועים לקידום הילדים בהתאם לתכנית עבודה מסודרת
- קיומן של מגוון פעילויות בחצר הגן

מדדים ברמת הגנים במחוז:

מדדי תפוקה:

- ◆ מספר הגננות המקיימות סדר יום הכולל פעילויות מתוכננת במליאה, בקבוצה ובעבודה פרטנית
- ◆ מספר הגננות העורכות מיפוי ילדי הגן לצורך יצירת קבוצות לקידום דיפרנציאלי והמשנות את הרכבי הקבוצות במהלך השנה
- ◆ מספר הגננות המקיימות פעילות קבוצתית מתוכננת פעמיים ביום ופגישה אישית עם כל ילד אחת לחודש

נקודות מוצעות לדין במפגש מפקחת וגננות אודות מדדי תוצאה:

- ◆ באיזו מידה תרם סדר יום הכולל פעילויות מתוכננות במליאה, למידה והתנסות בקבוצה ובעבודה פרטנית לקידום ולהתפתחותם של כלל הילדים?
- ◆ באיזו מידה פעילות קבוצתית מתוכננת פעמיים ביום ופגישה אישית עם כל ילד אחת לחודש תורמת לקידום של הילדים?

לפרטים נוספים יש לפנות:

- ◆ למפקחים במחוזות
- ◆ לאגף לחינוך קדם יסודי במינהל הפדגוגי



הנחיות ליישום התכנית בגני הילדים - תשע"ג

הנושא: קידום ילדים מתקשים

המטרה:

- מערכת החינוך תחתור לקידום המצוינות, שיפור בהישגים ובאיכות החינוכית וצמצום הפערים החברתיים

היעד:

- יעד 5 - צמצום פערים לימודיים

משימת השגרה בדיקה ליעד:

- היכרות מעמיקה עם הילדים וקידום תפקודם של הילדים המתקשים

האוכלוסייה:

- כל גני הילדים בארץ

הפעולות בגנים:

- היכרות עם כלל הילדים, זיהוי רמת תפקוד באמצעות: תצפיות שיטתיות, שימוש בכלי "מבטים", פעילויות מתוכננות ומצבים מזדמנים בחיי היומיום בגן, עיון בתוצרי עבודתם, שיחות עם הורי הילדים והיכרות עם הרקע התרבותי-חברתי של הקהילה שאליה משתייכים וכו'
- זיהוי קשיים תפקודיים בקרב הילדים ובניית תכנית התערבות מותאמת
- תכנון פעילויות מגוונות בתחומי הדעת השונים ובתחומים הרגשיים, החברתיים, הקוגניטיביים והמוטוריים
- בהתאם ליכולת הילדים, לעניין שלהם ולרלוונטיות הנושאים, בדרגות קושי שונות, בקבוצות קטנות וביחידים
- הפניית הילד המתקשה לגורמים מקצועיים בקהילה בשיתוף ההורים תוך הגברת מעורבותם בתהליך ושיתופם בתכניות, כגון: "מעגן" ויצירת קשר מתמשך אודות מצבו של הילד

הערכה ובקרה ברמת הגן:

- קיום פעולות לזיהוי קשיים תפקודיים בקרב הילדים ובניית תכנית התערבות מתאימה
- קיומה של תכנית עבודה המתבססת על תכנית הלימודים, תצפיות ומעקב אחר התקדמות הילדים
- קיום פעולות שנועדו להפניית הילדים המתקשים לגורמים מקצועיים תוך שיתוף ההורים

מדדים ברמת הגנים במחוז:

מדדי תפוקה:

- מספר הגנות שפועלות לזיהוי קשיים תפקודיים בקרב הילדים ושכונות תכנית התערבות מותאמת
- מספר הגנות שפועלות בהתאם לתכנית עבודה עם יעדים לטווח הקצר ולטווח הארוך
- מספר הגנות שקובעות סדר יום המאפשר פעילויות מגוונות בתחומים שונים באופן שמקדם את הילדים המתקשים

נקודות מוצעות לדין במפגש מפקחת וגנות אודות מדדי תוצאה:

- באיזו מידה תרמו זיהוי הקשיים התפקודיים ובניית תכנית התערבות לקידום של הילדים המתקשים?
- באיזו מידה סדר היום בגן מאפשר פעילויות מגוונות בתחומים שונים התורמות לשילובם של הילדים בפעילויות השונות?

לפרטים נוספים יש לפנות:

- למפקחים במחוזות
- לאגף לחינוך קדם יסודי במינהל הפדגוגי

הנחיות ליישום התכנית בגני הילדים - תשע"ג

הנושא: תכניות לאיתור ולקידום ילדי גנים ביישובי "שח"ר" (רווחה חינוכית, שיקום שכונות וביקור סדיר)

המטרה:

- מערכת החינוך תחתור לקידום המצוינות, לשיפור בהישגים ובאיכות החינוכית ולצמצום הפערים החברתיים

היעד:

- יעד 5 - צמצום פערים

משימת השגרה בזיקה ליעד:

- הפעלת תכניות לאיתור, לטיפול ולקידום ילדים מתקשים ולצמצום פערים התפתחותיים, לימודיים וחברתיים

האוכלוסייה:

- ילדי גן מרקע סוציו אקונומי נמוך ו/או המתקשים בלמידה הנמצאים בסכנת נשירה סמויה או גלויה ו/או עם קשיי הסתגלות לגן
- גנים הפועלים ביישובים ובשכונות בעשירונים נמוכים 1-5 בהם פועל אגף "שח"ר"

תפקיד הגננת:

- איתור הילדים המתקשים מרקע סוציו אקונומי נמוך ו/או הנמצאים בסכנת נשירה סמויה או גלויה ו/או עם קשיי הסתגלות לגן:
- הפנייתם להמשך טיפול במסגרת תכניות ייחודיות בקהילה (מרכזים להתפתחות הילד, מועדוניות)
- עידוד ההורים לצריכת שירותים בקהילה המסייעים לטיפול ההורות ולמעורבותם בתהליך ההתחנכות של ילדיהם
- ליווי ביצירת פרופיל כולל של הילדים המתקשים בגן תוך ציון חוזקות וקשיים בתחום ההתפתחותי, הלימודי, החברתי, המשפחתי והסוציו אקונומי
- ליווי בבניית תכנית עבודה מערכתית עבור ילדי גן מרקע סוציו אקונומי נמוך ו/או המתקשים בלמידה, הנמצאים בסכנת נשירה סמויה או גלויה ו/או עם קשיי הסתגלות לגן תוך התייחסות למענים שיינתנו בשעות הבוקר ואח"צ בגן ובקהילה
- שותפות במפגשי צוות רב מקצועי (הכולל: גננת, יועץ ואם יש צורך גם עו"ס וקב"ס) לדיון בהתקדמות הילדים לאור התכנית שנקבעה עבור כל אחד מהם ולעדכונה לצורך המשך טיפול בקהילה
- השתתפות נציגת הגננות בצוותי היגוי רווחה ושיקום יישוביים לשם חשיבה, תכנון וליווי תכניות יישוביות שתיתנה מענה לצורכי הגנים ביחס לילדי גן מרקע סוציו אקונומי נמוך ו/או המתקשים בלמידה הנמצאים בסכנת נשירה סמויה או גלויה ו/או עם קשיי הסתגלות לגן

שעות הפעלה:

- במסגרת העבודה בקבוצות בגן
- במסגרת מרכזי הגיל הרך ביישוב
- במסגרת המועדוניות לגיל הרך

פיתוח מקצועי:

- במסגרת ההתפתחות המקצועית הכוללת של הגננות

ליווי המהלך:

- ◆ ייעוץ בזמנים מוגדרים באמצעות מפקחי "שח"ר" במחוזות בשיתוף מדריכת גן הילדים מהאגף לחינוך קדם יסודי

הערכה ובקרה בגן:

- ◆ קיום מעקב אחר התקדמות הילדים שהוגדרו "מתקשים"
- ◆ קיום מעקב אחר ההתמדה והביקור הסדיר של כלל הילדים שהוגדרו "מתקשים"
- ◆ קיום קשר קבוע עם מפעילי תכניות ההתערבות בגן ובקהילה לבחינת יעילותן לילדים שהוגדרו "מתקשים"

מדדים ברמת גנים במחוז:

מדדי תפוקה:

- ◆ מספר הגנים המקיימים מעקב אחר התקדמות ילדי הגן שהוגדרו "מתקשים"
- ◆ מספר הגנים המקיימים מעקב אחר ההתמדה והביקור הסדיר של ילדי הגן
- ◆ מספר הגנים המקיימים קשר קבוע עם מפעילי תכניות ההתערבות בגן ובקהילה

נקודות מוצעות לדיון במפגש מפקחת והגננות אודות מדדי תוצאה:

- ◆ באיזו מידה תרמה תכנית ההתערבות לצמצום הפערים הלימודיים של הילדים שהוגדרו?
- ◆ באיזו מידה תרמה העבודה המערכתית של הצוות הרב מקצועי לקידומו של הילדים בהיבט ההתפתחותי הלימודי והחברתי?

לפרטים נוספים יש לפנות:

- ◆ למפקחי "שח"ר" במחוזות
- ◆ לאגף "שח"ר" במינהל הפדגוגי
- ◆ לאגף לחינוך קדם יסודי במינהל הפדגוגי





מתנ"ה

יעד 5

הנחיות ליישום התכנית בגני הילדים - תשע"ג

הנושא: תכנית החומש למגזרים דוברי השפה הערבית

המטרה:

- מערכת החינוך תחתור לקידום המצוינות, לשיפור בהישגים ובאיכות החינוכית ולצמצום הפערים החברתיים

היעד:

- יעד 5 - צמצום פערים

משימת השגרה בזיקה ליעד:

- קידום ההישגים הלימודיים והחברתיים של ילדי המגזרים דוברי השפה הערבית

האוכלוסייה:

- ילדי גנים דוברי השפה הערבית שאותרו בעלי קשיים במיומנויות שפה

פעולות המטה:

- בניית תכנית תגבור בגני הילדים במגזר דוברי הערבית
- שילוב תכניות תומכות בפיתוח האוריינות בגני הילדים במגזר דוברי הערבית
- מיפוי אזורי שיעשה ע"י הפיקוח ושיתייחס למצבם של ילדי הגנים במגזר דוברי הערבית
- הקצאת שעות תגבור לגני הילדים במגזר דוברי הערבית
- שיבוץ מתגברות בגני הילדים במגזר דוברי הערבית
- שיבוץ הדרכת מתגברות בגני הילדים במגזר דוברי הערבית

תפקיד הגננת

- עבודה מערכתית בהתאם לתכנית העבודה
- ליווי ילדים שהוגדרו כזקוקים לכך ומתן תמיכה
- התייחסות דיפרנציאלית במשך כל השבוע לכל אחד מילדי התגבור
- מעקב אחר התקדמות הילדים בעבודתם עם המתגברת

שעות ההפעלה במסגרת החומש:

- במסגרת השעות הרגילה
- במסגרת שעות התגבור של החומש
- במסגרת עבודה בקבוצה

הדרכה:

- ליווי והדרכה של המתגברות והגננות

הערכה ובקרה

- קיום מיפויים ומעקב אחר התקדמות הילדים



מדדים:

מדדי תפוקה:

- ◆ מספר הגנים דוברי הערבית בהם פעלו במסגרת התכנית להעשרת אוצר המילים של הילדים?
- ◆ מספר הגנים דוברי הערבית בהם טיפחו הגננות את יכולת הילדים להבין סיפורים ולשחזר אותם?
- ◆ מספר הגנים דוברי הערבית בהם הקצו זמן מיוחד לתרגול מיומנויות ההקשבה והשיח?
- ◆ מספר הגנים דוברי הערבית ששילבו בעבודתם פיתוח מיומנויות יסוד לכתביה (זיהוי אותיות, זיכרון, תיאום עין-יד, סדר האותיות)

נקודות מוצעות לדין במפגש מפקחת וגננות אודות מדדי תוצאה:

- ◆ באיזו מידה תרמו שעות התגבור להעשרת שפתם של ילדי הגן במגזר דוברי הערבית?
- ◆ באיזו מידה תרמו תכניות התמיכה להעשרת מיומנויות הלמידה של הלומדים?

לפרטים נוספים יש לפנות:

- ◆ למפקחים במחוזות
- ◆ למנהלת האגף לחינוך יסודי במינהל הפדגוגי
- ◆ לסגנית מנהלת המינהל הפדגוגי



הנחיות ליישום התכנית בגני הילדים - תשע"ג

הנושא: התעדכנות מקצועית ופיתוח צוותים חינוכיים

המטרה:

- מערכת החינוך תחתור לקידום המצוינות, שיפור בהישגים ובאיכות החינוכית וצמצום הפערים החברתיים

היעד:

- יעד 6 - חיזוק מעמד הגננת ושיפור איכות ההוראה

משימת השגרה בזיקה ליעד:

- התעדכנות מקצועית ופיתוח צוותים חינוכיים

האוכלוסייה:

- כל הגננות ברחבי הארץ

הפעולות בגנים:

- השתייכות למסגרת הדרכה בדיאלוג בין המפקחת לגננת
- השתתפות במסלולי פיתוח מקצועי בתחומים פדגוגיים, דידקטיים וניהוליים
- השתתפות בפורומים מקצועיים שונים
- השתתפות בהדרכה אינטנסיבית לגננות חדשות (בעלות ותק של עד חמש שנים)
- התעדכנות בדרכי הוראה עדכניות מותאמות לקבוצת הילדים

מדדים ברמת הגנים במחוז:

מדדי תפוקה:

- מספר הגננות המקבלות הדרכה בשנת עבודתן הראשונה עד החמישית
- מספר הגננות עם ותק העולה על מחמש שנים המקבלות הדרכה
- מספר הגננות המשתתפות בתכניות הכשרה להדרכה
- מספר הגננות שנחשפו בהדרכה לדרכי עבודה עדכניות

נקודות מוצעות לדין במפגש מפקחת וגננות אודות מדדי תוצאה:

- באיזו מידה ההשתתפות במסלולי הפיתוח המקצועי תורמת להתפתחות המקצועית של הגננת?
- באיזו מידה ההדרכה תורמת להיכרות עם דרכי עבודה עדכניות?

לפרטים נוספים יש לפנות:

- למפקחים במחוזות
- לאגף לחינוך קדם יסודי במינהל הפדגוגי

הנחיות ליישום התכנית בגני הילדים - תשע"ג

חינוך גופני

המטרה:

- מערכת החינוך תחתור לקידום המצוינות, שיפור בהישגים ובאיכות החינוכית וצמצום הפערים החברתיים

היעד:

- יעד 8 - התמקדות במקצועות הליבה

משימת השגרה בזיקה ליעד:

- יישום אשכולות הליבה: חינוך גופני

האוכלוסייה:

- כל גני הילדים בארץ

הפעולות בגנים:

- היכרות עם תכניות הלימודים של אשכולות הליבה
- יישום אינטגרטיבי של מקצועות הליבה ויצירת קשרים משמעותיים בין תחומי דעת ובתוכם
- שילוב 75 דקות של פעילות גופנית בסדר היום
- לימוד 8 משחקים תנועתיים קבוצתיים לפחות במהלך השנה
- לימוד 5 ריקודים מובנים לפחות במהלך השנה
- שילוב מרכז המעודד תנועה בכיתת הגן

מדדים ברמת הגנים במחוז:

מדדי תפוקה:

- מספר הגננות המכירות את תכניות הלימודים בחינוך גופני
- מספר הגננות המיישמות באופן אינטגרטיבי את תחום החינוך הגופני במהלך יום הלימודים
- מספר הגננות הפועלות בהתאם לפעולות המפורטות לעיל

נקודות מוצעות לדיון במפגש מפקחת וגננות אודות מדדי תוצאה:

- באיזו מידה תורמת ההתמקצעות באשכולות הליבה ליישום תכניות הליבה השונות בגן הילדים?

לפרטים נוספים יש לפנות:

- למפקחים במחוזות
- לאגף לחינוך קדם יסודי במינהל הפדגוגי

הנחיות ליישום התכנית בגני הילדים - תשע"ג

מוסיקה

המטרה:

- מערכת החינוך תחתור לקידום המצוינות, שיפור בהישגים ובאיכות החינוכית וצמצום הפערים החברתיים

היעד:

- יעד 8 - התמקדות במקצועות הליבה

משימת השגרה בזיקה ליעד:

- יישום אשכולות הליבה: מוסיקה

האוכלוסייה:

- כל גני הילדים בארץ

הפעולות בגנים:

- היכרות עם תכניות הלימודים של אשכולות הליבה
- יישום אינטגרטיבי של מקצועות הליבה ויצירת קשרים משמעותיים בין תחומי דעת ובתוכם
- הכרת 10 שירים עבריים מתוך הסדרה "זמר לך לגיל הרך"
- שילוב המוסיקה באירועים מיוחדים בגן: יום הולדת, קבלת שבת, יום המשפחה, חנוכה ומסיבות סיום
- שיתוף הורים בפרויקטים מיוחדים: הקמה ואו פיתוח של חצר מוסיקלית, "זמר לך" לגיל הרך (עידוד הזמר העברי בגן ובבית), בניית כלי נגינה משימוש חוזר בחומרים
- עידוד ההשתתפות בתכניות ייחודיות ליישום אופני החינוך המוסיקלי: השתתפות בקונצרטים, הקמה וטיפול חצר מוסיקלית, "זמר לך" לגיל הרך (שירה בצוותא)
- טיפול פעילות עצמאית של ילדים בסביבה מוסיקלית מעודדת פעילות בגנים שבהם יש הדרכה והשתלמות

הערכה ובקרה ברמת הגן:

- קיום פעילויות מגוונות בעקבות שירים תוך עיסוק מעמיק ביוצרים, בטקסט ובמוסיקה
- קיום תכנית גנית שנתית המשלבת את התחום המוסיקלי

מדדים ברמת הגנים במחוז:

מדדי תפוקה:

- מספר הגנים בהם הגננות מלמדות לפחות 10 שירים עבריים מתוך "זמר לך לגיל הרך"
- מספר הגנים בהם המוסיקה משולבת בעשייה יום יומית
- מספר הגנים המשתתפים בתכניות, בקונצרטים, במרכזי העשרה מוסיקליים, בחצרות מוסיקליות

נקודות מוצעות לדיון במפגש מפקחת וגננות - אודות מדדי תוצאה:

- באיזו מידה תרמה הפעילות סביב הזמר העברי להעשרת השפה של הילדים?
- באיזו מידה תרם שילוב המוסיקה בסדר היום של הגן לביטוי האישי והקבוצתי של ילדי הגן?
- באיזו מידה תרמו התכניות הייחודיות במוסיקה להעשרה התרבותית של הילדים?

לפרטים נוספים יש לפנות:

- למפקחים במחוזות
- לאגף לחינוך קדם יסודי במינהל הפדגוגי

הנחיות ליישום התכנית בגני הילדים - תשע"ג

אמנויות

המטרה:

- מערכת החינוך תחתור לקידום המצוינות, שיפור בהישגים ובאיכות החינוכית וצמצום הפערים החברתיים

היעד:

- יעד 8 - התמקדות במקצועות הליבה

משימת השגרה בזיקה ליעד:

- יישום אשכולות הליבה: אמנויות

האוכלוסייה:

- כל גני הילדים בארץ

הפעולות בגנים:

- התבוננות ב-10 יצירות אמנות בשנה ושיח אודותיהן
- התבוננות חוזרת וחופשית (מזדמנת / מכוונת) בשתי יצירות אמנות המתחלפות לאורך השנה והמוצאות בגלריה בגן
- הצגה חוזרת של יצירות אמנות כטקסט חזותי בעבודה בקבוצות קטנות
- עידוד פעילויות מול יצירות האמנות בגלריה באמצעות תיאטרליים המתאימים לדימוי החזותי, כגון: תלבושות, אביזרים וחפצים התורמים לחידוד ההתבוננות והכרת שפת האמנות
- חשיפה למגוון קבוע של צבעים וחומרים להבעה והגשתם כל יום במוקדי יצירה קבועים בגן, כגון: צבעי גואש, גירי שעווה/פנדה, פיסול בחומר ובמוקד משתנה בו יוגשו מגוון צבעים לחים, צבעים יבשים וחומרי פיסול למיניהם
- עידוד יצירה חופשית בסדנה קבועה להבעה וליצירה בחומרים בשימוש חוזר ונוסף ויצירה באמצעות מגוון עצמים וחומרים מחברים
- השתתפות בתכניות ייחודיות ליישום אופני החינוך לאמנות, בתכניות הארציות: "גני ילדים שוחרי מוזיאון" ו"המוזה באה לגן" ובתכניות העשרה במרכזי "מילו"א"

הערכה ובקרה ברמת הגן:

- קיום שיח ופעילויות מגוונות בעקבות יצירות אמנות תוך עיסוק מעמיק בכל חודש בשתי יצירות אמנות
- קיומו של סדר יום קבוע בו ילדים יוצרים כל יום בצבעים ובחומרים קבועים ומשתנים
- קיום ביקור במוזיאון

מדדים ברמת הגנים במחוז:

מדדי תפוקה:

- מספר הגנים בהם הגננות מציגות בגלריה לפחות 10 יצירות אמנות
- מספר הגנים בהם מתקיים שיח, פעילויות ויצירה בעקבות יצירות אמנות
- מספר הגנים המגישים כל יום צבעים וחומרים קבועים ומשתנים להבעה וליצירה במוקדים קבועים בפינות הגן
- מספר הגנים המשתתפים בתכניות: "גני ילדים שוחרי מוזיאון", "המוזה באה לגן" ומרכזי "מילו"א"

נקודות מוצעות לדין במפגש מפקחת וגננות אודות מדדי תוצאה:

- באיזו מידה תרמה ההתבוננות הפעילה ביצירות אמנות להעשרת השפה, הדמיון והיצירתיות של הילדים?
- באיזו מידה תרם סדר היום הקבוע שבו מוגשים חומרי היצירה לביטוי האישי והרגשי של ילדי הגן?
- באיזו מידה תרמו תכניות ההעשרה במוזיאונים לעידוד התעניינות הילדים בדימויים חזותיים ולצריכת תרבות?

לפרטים נוספים יש לפנות:

- למפקחים במחוזות
- לאגף לחינוך קדם יסודי במינהל הפדגוגי



הנחיות ליישום התכנית בגני הילדים - תשע"ג

תיאטרון

המטרה:

- מערכת החינוך תחתור לקידום המצוינות, שיפור בהישגים ובאיכות החינוכית וצמצום הפערים החברתיים

היעד:

- יעד 8 - התמקדות במקצועות הליבה

משימת השגרה בזיקה ליעד:

- יישום אשכולות הליבה: תיאטרון

האוכלוסייה:

- כל גני הילדים בארץ

הפעולות בגנים:

- היכרות עם תכניות הלימודים של אשכולות הליבה
- יישום אינטגרטיבי של מקצועות הליבה ויצירת קשרים משמעותיים בין תחומי דעת ובתוכם יציאה לתיאטרון לצפייה ב-2 הצגות בשנה
- שילוב אירועים בינתיים באמצעים תיאטראליים מגוונים כל יום, באופן פתוח במרחב, בפעילויות יזומות ו/ מזדמנות עידוד פעילויות עם טקסטים כתובים וחזותיים באמצעות אמצעים תיאטראליים, כגון: תלבושות/ תחפושות ותיאטרון בובות נייד במרחב הגן

הערכה ובקרה ברמת הגן:

- קיום אירועים בינתיים, פעילויות והמחזות בעקבות טקסטים כתובים (שיר, סיפור) וחזותיים (יצירות אמנות- ציור, איור, פיסול, צילום ועוד)
- קיום אירועים בינתיים בפינות ובזמנים שונים בגן
- עיסוק מעמיק בהכנה לקראת יציאה מהגן לצפייה בהצגת תיאטרון והמשך העמקה לאחר הצפייה בהצגה

מדדים ברמת הגנים במחוז:

מדדי תפוקה:

- מספר הגנים בהם מונגשים במרחב הגן באופן קבוע ופתוח אמצעים תיאטראליים, כגון: תיאטרון בובות, תלבושות, תחפושות ליצירת אירועים בינתיים ופעילויות יזומות עם טקסטים כתובים וחזותיים
- מספר הגנים בהם מתקיימים שיח ופעילויות הכנה לקראת היציאה לצפייה בהצגה והמשך העמקה לאחר מכן
- מספר הגנים שיצאו עם הילדים ל-2 הצגות לפחות במהלך השנה

נקודות מוצעות לדיון במפגש מפקחת וגננות אודות מדדי תוצאה:

- באיזו מידה תרמו קיומם של אירועים בינתיים בעקבות טקסטים להעשרת השפה, הדמיון והיצירתיות של הילדים?
- באיזו מידה תרם סדר היום הקבוע בו מונגשים אמצעים תיאטראליים, כגון: תיאטרון בובות, תלבושות, תחפושות לשילובם של הילדים ולביטויים האישי והרגשי בפעילויות השונות?
- באיזו מידה תורמת היציאה לצפייה בהצגת תיאטרון, כולל העמקה לפני הצפייה ואחריה, לעידוד התעניינות הילדים בהצגות ילדים ולהיכרות עם שפת התיאטרון?

לפרטים נוספים יש לפנות:

- למפקחים במחוזות
- לאגף לחינוך קדם יסודי, במינהל הפדגוגי

הנחיות ליישום התכנית בגני הילדים - תשע"ג

תקשוב מערכת החינוך והתאמתה למאה ה-21

המטרה:

- ◆ מערכת החינוך תחתור לקידום המצוינות, שיפור בהישגים ובאיכות החינוכית וצמצום הפערים החברתיים

היעד:

- ◆ יעד 11 - תקשוב מערכת החינוך והתאמתה לעידן הדיגיטלי

האוכלוסייה:

- ◆ כל גני הילדים בכל הארץ

משימת השגרה בדיקה ליעד:

- ◆ קידום התקשוב בגני הילדים

הפעולות:

- ◆ הטמעת עקרונות מנחים במיומנויות מחשב בקרב ילדי הגן
- ◆ פיתוח מיומנויות הוראה ולמידה בסביבה עתירת טכנולוגיה בקרב הגננות
- ◆ קליטה מיטבית של מחשבי Kids Smart בגנים
- ◆ היכרות עם סל התוכנות של מחשבי Kids Smart בגנים
- ◆ השתתפות בפיתוח מקצועי ובהדרכה לצורך קליטת המחשבים וסביבות הלמידה
- ◆ עבודה עם יישומים/כלים/אתרי תוכן של המשרד
- ◆ שימוש ביישום "יונת הדואר" כאמצעי להתעדכנות בחוזרי מנכ"ל
- ◆ שימוש באתרי המשרד ובאתרי תוכן ייעודיים לגננת באופן מיטבי
- ◆ היכרות עם אתר האינטרנט של האגף לחינוך קדם יסודי ואיתור מידע לצורכי עבודתה עם כוורת האתרים ב"או"ח"
- ◆ קבלת הדרכה מקוונת במקצועות נבחרים

מדדים ברמת הגנים במחוז:

מדדי תפוקה:

- ◆ מספר הגננות שקלטו בצורה מיטבית את מחשבי Kids Smart בגנים
- ◆ מספר הגננות הגולשות והנעזרות באתרי האינטרנט של האגף לחינוך קדם יסודי
- ◆ אתר האגף לחינוך קדם יסודי בקבוצת אתרי "או"ח"
- ◆ אתר גן-נט & بستان לפיתוח מקצועי של גננות בישראל
- ◆ מספר הגננות המקבלות הדרכה מקוונת במקצועות נבחרים
- ◆ מספר הגננות המשתתפות בקורסים מקוונים

נקודות מוצעות לדין במפגש מפקחת וגננות אודות מדדי תוצאה:

- ◆ באיזו מידה קידם שילוב המחשב כחלק מסביבת הלמידה בגן את הילדים?
- ◆ באיזו מידה תרמו היישומים השונים למקצועיות הגננת?

לפרטים נוספים יש לפנות:

- ◆ למפקחים במחוזות
- ◆ לאגף לחינוך קדם יסודי במינהל הפדגוגי
- ◆ למינהל מדע וטכנולוגיה

הנחיות ליישום התכנית בגני הילדים - תשע"ג

הרחבת יכולת ההכלה והקידום של ילדים בגן

המטרה:

- מערכת החינוך תחתור לקידום המצוינות, שיפור בהישגים ובאיכות החינוכית וצמצום הפערים החברתיים

היעד:

- יעד 12 - הרחבת יכולת ההכלה וקידום הלומדים תוך מתן מענה מגוון בהיבטים שונים בחינוך הרגיל

המשימה:

- הפעלת תכנית מערכתית תוך גנית מכוונת להרחבת ההכלה ולקידום ילדים שזוהו כבעלי קשיים ספציפיים בתפקודם בפעילויות הגן השונות על ידי צוות מקצועי תומך - צומת

תיאור המשימה:

- צוות צומת יעמוד לרשות כל גני הילדים בכל ישוב להתערבות רב-מקצועית, חינוכית התפתחותית הצוות יכלול בנוסף לגננת, אנשי מקצוע מתחומי החינוך, הפסיכולוגיה ומטפלים פארא-רפואיים לפי הפירוט: פסיכולוגים התפתחותיים/ חינוכיים, יועצות לגיל הרך, מרפאות בעיסוק, קלינאיות תקשורת, מעצבי התנהגות, על פי הצרכים העולים מן השדה
- לצוות ימונה רכז/ת מתוך צוות השפ"ח היישובי. הרכז/ת יעבוד בתיאום ובהנחיית הפיקוח הכולל על גני הילדים ובשיתוף מנהל/ת אגף/מחלקת גני הילדים ברשות המקומית ויחד הם יהיו מתכללי יישום המענים להכלה בגני הילדים
- הרכז/ת והפיקוח המתכללים יהיו אחראים על חלוקת המשאבים והפניית אנשי צוות צומת עפ"י שיקולי דעת מקצועיים

האוכלוסייה:

- כלל הילדים המתקשים בתפקודם בגן

עקרונות פעולה:

- זיהוי קשיים תפקודיים ויכולות של ילדים והתערבות בסביבה הטבעית של הגן
- התייחסות דיפרנציאלית, ממוקדת ואינטנסיבית לקידום תפקודם של ילדים מתקשים בגן
- התערבות המהווה תהליך מלווה, תומך, ומסייע לאורך כל שנת הלימודים
- הימנעות מתיוג מוקדם
- החלטה על התערבות מקצועית לגבי ילד תיעשה בשיתוף מלא של הוריו תוך שמירת הנהלים המקובלים
- התערבות מערכתית-אקולוגית, הלוקחת בחשבון את כל הגורמים בתוך המסגרת החינוכית עצמה, את הורי הילדים, ומשאבים הקיימים בקהילה בתחום הגיל הרך (שירותי בריאות, רווחה וחינוך).

הפעולות (ע"פ חודשים):

מתחילת השנה עד סוף נובמבר

- מיפוי ילדי הגן וזיהוי קשיים תפקודיים על ידי הגננת
- העברת המידע שנאסף באמצעות המיפוי של הגננת לנציג צוות צומת המבקר בגן
- הגננת בהדרגת איש צוות צומת תבנה תכנית התערבות המותאמת לכל ילד שאותר
- איש צוות צומת יעביר את המידע לרכז/ת שיקבל החלטות יחד עם הפיקוח באשר לניהול המשאבים הפנימיים והחיצוניים והפעלת אנשי צוות צומת

- ♦ צוות צומת יפעל בדרכי עבודה דיפרנציאליות בהתאם למיפוי שנערך
- ♦ שיתוף ההורים בכל שלבי התהליך והגברת מעורבותם. הם ייועדו ויקבלו הסבר לגבי התפקוד של ילדם בגן ולגבי המענים המוצעים במסגרת הגן ויתנו את הסכמתם (חתימה) להשתתפות בתכנית העבודה
- ♦ הפניית ילדים לגורמים מקצועיים בקהילה על פי צורך ועל פי הנהלים

מתחילת דצמבר ועד סוף ינואר

- ♦ מעקב אחר הישגים ועריכת התאמות נדרשות להמשך התקדמות הילדים
- ♦ קיום פגישת הערכה של רכז צוות צומת והפיקוח לגבי מקרים מורכבים
- ♦ הפניית ילדים הזקוקים לכך לוועדות סטטוטוריות

מפברואר עד סוף שנת הלימודים

- ♦ המשך הפעלת תכנית העבודה המותאמת
- ♦ הערכת תהליך ההתקדמות והמלצות לשנת הלימודים הבאה

הכשרה ופיתוח מקצועי:

- ♦ עד לשנה"ל תשע"ה יוכשרו מפקחים, פסיכולוגים, אנשי צוות צומת וגננות במסגרות שונות בנושא הרחבת יכולת ההכלה והקידום של ילדים מתקשים בגן:
- ♦ במסגרת קורסים לפיתוח מקצועי באופק חדש: מפקחות, מדריכות פדגוגיות וגננות
- ♦ במסגרת הכשרות וקורסים לפסיכולוגיים וצוות צומת
- ♦ קורסי הכשרה לגננות מדריכות ופיקוח יכללו את הנושאים הבאים: קבלת שונות והתייחסות אמפטית לקשיים, היכרות עם כלי תצפית ודרכי לזיהוי קשיים תפקודיים (מבטים), בניית תוכניות עבודה דיפרנציאליות, קשר עם הורים, ביסוס אקלים גן מיטבי, כישורי חיים והתמודדות עם מצבי לחץ.

הערכה ובקרה ברמת הגן:

- ♦ קיום פעולות לזיהוי קשיים תפקודיים בקרב הילדים ובניית תכנית התערבות מתאימה
- ♦ קיומו של תיעוד לאורך כל התהליך
- ♦ קיום תכניות עבודה קבוצתיות ופרטניות
- ♦ קיום פעולות שנועדו להפניית הילדים המתקשים לגורמים מקצועיים תוך שיתוף ההורים

מדדים ברמת הגנים במחוז:

מדדי תפוקה:

- ♦ מספר הגנים בהם פועלת תכנית צומת להכלה ולקידום ילדים מתקשים
- ♦ מספר הגנים שהצליחו להכיל ולקדם ילדים והפחיתו את אחוז ההפניות לוועדות

נקודות מוצעות לדין במפגש מפקח והגננות אודות מדדי תוצאה:

- ♦ באיזו מידה תרם תהליך ההכלה לצמצום מספר הילדים המופנים לוועדות השמה?
- ♦ באיזו מידה תרם צוות צומת לגננת בעבודתה עם הילדים?

לפרטים נוספים יש לפנות:

- ♦ למפקחים במחוזות
- ♦ לאגף לחינוך קדם יסודי במינהל הפדגוגי
- ♦ לאגף שפ"י במינהל הפדגוגי

הנחיות ליישום הרפורמות בגני הילדים - תשע"ג

אופק חדש

המטרה:

- ◆ מערכת החינוך תחתור לקידום המצוינות, שיפור בהישגים ובאיכות החינוכית וצמצום הפערים החברתיים

המשימה:

- ◆ המשך הטמעת הרפורמה אופק חדש בכל גני הילדים בארץ

האוכלוסייה:

- ◆ כל גני הילדים בכל הארץ

מעיקרי הרפורמה בגנים:

- ◆ קידום איכות מערך הלמידה וההתנסויות של הילדים בגיל הרך
- ◆ שיפור דרכי ההוראה בגן
- ◆ הבניה מחודשת של תפיסת תפקיד הגננת
- ◆ השבחת תהליך ההתפתחות המקצועית של סגל החינוך וההוראה בגני-הילדים

מאפייני הרפורמה בגנים:

א. הארכת יום הלימודים

יום לימודים בן 6 שעות בימים א'-ה' (7:55 - 14:00). ביום ו' לא יחול שינוי ביום הלימודים: משעה 7:55 עד 12:45.

ב. שינוי בהיקף המשרה של הגננת

משרת הגננת תעמוד על 30.4 שעות שבועיות. גננות אקדמאיות תקבלנה תוספת של 16% לשכר. שכרה של גננת חדשה ב'אופק חדש': כ- 5,380 ₪.

ג. ארגון מבנה ההוראה-למידה בגן

המיקוד הוא בתכנון סדר יום המאפשר מתן מענה פרטני לילדים בשילוב דרכי הוראה-למידה מותאמות וביסוס תהליכי הערכה ומשוב. בהתאם לכך, באחריות כל גננת להכין תכנית עבודה שנתית הכוללת את שילוב תחומי הליבה בפעילויות משחק ויצירה והתייחסות לצרכים הרגשיים והחברתיים של הילדים. בתכנית שנתית זו יכללו דרכי הוראה-למידה (עבודה קבוצתית/פרטנית מתוכננת), שימוש בכלי הערכה ומיפוי, לוח זמנים למפגשים מתוכננים עם ההורים ועם הצוות החינוכי בגן ותיעוד המפגשים.

ד. טיפוח אקלים גן מוגן ותומך

האווירה בגן נבנית בעיקר על יסוד אינטראקציות חברתיות בין צוות החינוך לבין הילדים, ובין הילדים לבין עצמם. הארכת שעות השהייה בגן מאפשרת העמקת ההיכרות עם אישיותו הייחודית של כל ילד, הרחבת הפעילויות להידוק הקשרים החברתיים בין ילדי הגן, וחיזוק תחושת השייכות והשותפות שלהם ביחס להתרחשויות בגן.

ה. התפתחות מקצועית של הסגל החינוכי בגן, חיזוק קשרי השותפות ועבודת הצוות של הסגל החינוכי

תכנית הפיתוח המקצועי של הגננת תיקבע על-ידי המפקחת בהיקף של 60 שעות לשנה. הנושאים בהתמקצעות יתייחסו לניהול ולעיצוב מחודש של אורחות החיים בגן על-פי מאפייני רפורמת 'אופק חדש'. במקביל, הארכת יום הלימודים בגן כרוכה בהידוק שיתוף הפעולה של הסגל החינוכי. שיתוף זה יתרום לבניית תכנית המותאמת לצורכי הילדים בהתייחס לקהילה שאליה הם משתייכים ויקדם את השגת היעדים לצמיחת כל ילד.

ו. הידוק קשרי השותפות עם ההורים

טובת הילד מחייבת שיתוף פעולה פורה בין צוות החינוך בגן לבין ההורים תוך תיאום ציפיות ברור, התחשבות קבלה וכבוד הדדי. נתיבי שיתוף הפעולה להידוק הקשר כוללים: העברת מידע על התכניות החינוכיות בגן, הכנת ההורים לקראת המעבר להארכת יום הלימודים, מפגשים לצורך דיווח פרטני על תפקוד ילדם, ופיתוח אפיקי השפעה ומעורבות של הורים בעשייה החינוכית בגן.

ז. אחריות ומחויבות הגננת: בניית תכנית עבודה שנתית, מינהלית ופדגוגית. התכנית הפדגוגית תכלול את מקצועות הליכה הלימודית לצד פעילויות חווייתיות ומפתחות יצירתיות. התכנית המינהלית תכלול את הפעילויות הבאות באופן מתוכנן ומתועד בתיק גן.

הפעילות	תדירות לכל ילד	מס' הפעמים בשנה
עבודה בקבוצה	פעמיים בשבוע	
פגישה אישית פרטנית	אחת לחודש לפחות	10
ילדים בעלי צרכים מיוחדים	אחת לשבועיים	20
מפגשי הורים לדיווח פרטני		3
מיפוי כיתה		2
ישיבות צוות	אחת לחודש	10

הערכה ובקרה ברמת הגן:

- ◆ קיום תכנית עבודה ותיעוד המהלך ליישום התכנית
- ◆ ניהול תיק גן הכולל 2 חלקים:
- ◆ חלק א': פרטים אישיים של ילדי הגן, פרטים לגבי ילדים בעלי צרכים מיוחדים בגן
- ◆ חלק ב': תכנון ניהולי לגן, כגון: תיעוד פגישות עם המדריכה, עם המפקחת ועם אנשי צוות בגן, תכנון טיולים ופגישות עם ההורים ותכנון פרויקטים שנתיים בגן
- ◆ עבודה בקבוצות, לפחות עם שתי קבוצות קטנות ביום
- ◆ קיום פגישות פרטניות עם כל ילד פעם בחודש לפחות
- ◆ קיום שיחות פרטניות עם הורים שלוש פעמים בשנה

מדדים ברמת הגנים במחוז:

מדדי תפוקה:

- ◆ מספר הגננות המנהלות תיק גן
- ◆ מספר הגננות המקיימות מפגשים פרטניים עם כל אחד מהילדים, אחת לחודש
- ◆ מספר הגננות המקיימות שיחות פרטניות עם הורי הילדים, 3 פעמים בשנה

נקודות מוצעות לדין במפגש מפקח וגננות אודות מדדי תוצאה:

- ◆ באיזו מידה תרם המפגש עם ההורים לשיתופם בתהליך החינוכי עם ילדם?
- ◆ באיזו מידה תרמו המפגשים הפרטניים עם ילדי הגן לקידום ילדים שונים?

לפרטים נוספים יש לפנות:

- ◆ למפקחים במחוזות
- ◆ לאגף לחינוך קדם יסודי במינהל הפדגוגי

הנחיות ליישום תכניות בגני הילדים - תשע"ג

הנושא: טרכטנברג

המטרה:

- מערכת החינוך תחתור לקידום המצוינות, לשיפור בהישגים ובאיכות החינוכית ולצמצום הפערים החברתיים

הרקע:

- החלטת ממשלות ישראל מס' 4088 מיום ה- 8.1.2012, י"ג בטבת התשע"ב

המשימות:

- חינוך חינוך לגילאי 4-3
- העשרה בתום יום הלימודים

משימה א': חינוך חינוך לילדים בגילאי 4-3 שילמדו בגני ילדים ציבוריים:

הרעיון:

- החל משנת הלימודים תשע"ג תספק המדינה חינוך חינוך לילדים בגילאי 4-3 שילמדו בגני ילדים ציבוריים, כך שהורי הילדים יהיו פטורים מתשלום שכר לימוד
- יישום החלטת הממשלה לחוק חינוך חינוך יהיה הדרגתי, במהלך שלוש שנים, בכפוף לפתרונות בינוי ברשויות השונות. עדיפות תינתן על פי גילי הילדים, מגיל 4 שנים לגיל 3 שנים
- גנים שבבעלות הרשות המקומית יפעלו בחינם בין השעות: 7:55-14:00
- כל שירות נוסף שיינתן מעבר לשעות אלה יהיה בתשלום הורים
- חלק מן הגנים הפרטיים שיבחרו בכך ויעמדו בקריטריונים הנדרשים, יהפכו לגנים ציבוריים מוכרים שאינם רשמיים ובגנים אלה לא ייגבה שכר לימוד על שעות הפעילות שהוגדרו לעיל.

האוכלוסייה:

- כלל גני הילדים הציבוריים לגילאי 4-3

היערכות המשרד:

- הקמת צוותי עבודה אשר עומדים בקשר רציף עם הגורמים הרלבנטיים כדי להיערך באופן מיטבי ליישום ההמלצות
- פנייה לרשויות המקומיות והנחייתן כיצד לבצע את הרישום ואת השיבוץ של הילדים ביישובים שלא חל עליהם צו לימוד חובה תוך היערכות לבניית גנים חדשים
- הנחיית מפעילי גני ילדים בגילאי 3-2 כיצד להסדיר מעמדם כגני ילדים ציבוריים על מנת שהמשרד יספק לתלמידיהם חינוך חינוך
- גיבוש תכניות הכשרה נוספות לגיוס גננות
- קיום כנסי היערכות בנושא והסבר לגבי אופן יישומו של החוק



מתנ"ה

משימה ב': העשרה בתום יום הלימודים בגני הילדים הציבוריים

המטרה

- מערכת החינוך תחתור לקידום המצוינות, לשיפור בהישגים ובאיכות החינוכית ולצמצום הפערים החברתיים

המשימה:

- העשרה בתום יום הלימודים

הרקע:

- החלטת ממשלות ישראל מס' 4088 מתאריך 8.1.2012, י"ג בטבת התשע"ב

האוכלוסייה:

- ילדים בגילאי 3-6 הנמצאים בגני הילדים הציבוריים

הרעיון:

- אי-ההתאמה הקיימת היום בין שעות העבודה שדורשות מרבית המשרות במשק לבין שעות הפעילות של המסגרות הציבוריות לילדים מחייבת הורים למצוא מסגרת כלשהי לילדיהם בשעות אחר הצהריים, כשלעיתים הדבר כרוך בנטל כספי כבד
- לפיכך בהתאם להחלטה שהתקבלה תינתן העשרה בתום יום הלימודים בדגש על: סיוע לימודי, העשרה והזנה

התהליך:

- פריסת העשרה בתום יום הלימודים תיעשה בהתאם להחלטות כשהמגמה היא:
 - להחיל את ההחלטה באופן מדורג על פני 5 שנות לימודים
 - על-פי התכנון, יישום ההחלטה להעשרה בתום יום הלימודים יחל בשנת הלימודים תשע"ג:
 - באופן מלא בשלושת האשכולות החברתיים-כלכליים הנמוכים
 - ובאופן חלקי באשכול הכלכלי – חברתי הרביעי
- יישום הדרגתי
- היישום יחל כפילוט אשכולות 4-6 וימשך באופן הדרגתי עד שנת תשע"ה בכל יתר האשכולות
- סבסוד העשרה בתום יום הלימודים יעשה בהתאם להחלטות כשהמגמה היא:
 - בשלושת האשכולות הנמוכים - המימון יעשה באופן מלא
 - באשכולות 4-10 - תיקבע חלוקת המימון בין הממשלה לרשות ולהורים באופן דיפרנציאלי

הפעולות המתוכננות:

- הפעלת העשרה בתום יום הלימודים עד השעה 16.00 בימים א-ה' עבור:
 - ילדים בגילאי 3-9 הנמצאים בגני הילדים הציבוריים
- העשרה בתום יום הלימודים תאפשר בין היתר:
 - בהיבט הלימודי: טיפוח כישורי למידה, תגבור, הטרמה
 - פעילות העשרה: בתחומי האומנויות, הספורט, החינוך הסביבתי, מעורבות חברתית וכד'
 - מענה לסוגיית ההזנה

מודל ההפעלה

- ועדת ההיגוי של משרד החינוך מגבשת בימים אלה את מודל ההפעלה המפורט של מסגרות לימודיות אלה
- הנחיות נוספות מפורטות תפורסמנה בהמשך

לפרטים נוספים יש לפנות:

- לאגף לחינוך קדם יסודי במינהל הפדגוגי
- ליחידה לתכניות משלימות למידה במינהל הפדגוגי





הנחיות ליישום התכנית בגני הילדים - תשע"ג

שעת חירום

משימת השגרה בזיקה ליעד:

- ◆ היערכות מערכת החינוך לחירום

האוכלוסייה:

- ◆ כל גני הילדים בארץ

הפעולות בגנים:

- ◆ ביצוע תרגיל כניסה למרחב מוגן עד 15 ספטמבר
- ◆ השתתפות בתרגיל "חירום לאומי" במתווה של רעידת אדמה בחודש אוקטובר
- ◆ ביצוע תרגול כניסה למרחב מוגן בשלבים כשהילדים נמצאים בהפסקה בחודשים נובמבר-דצמבר 2012
- ◆ השתתפות בתרגיל התגוננות ארצי במתווה של ירי טילים כשהילדים בהפסקה ביום שני, א' באדר תשע"ג 11 בפברואר 2013

הכשרה:

- ◆ הכשרה חד פעמית, בהיקף של 4 שעות כל מפגש, המאורגנת על ידי קב"ט מוס"ח רשותי והמפקחת על הגנים עבור מנהלות הגנים והסייעות:
 - ◆ באוגוסט לקראת פתיחת שנה"ל
 - ◆ לפני תרגיל התגוננות ארצי
 - ◆ לאחר תרגיל התגוננות ארצי
- ◆ למעוניינים: אפשרות להשתתפות בקורס מגישי עזרה ראשונה בהיקף של 30 שעות

לפרטים נוספים יש לפנות:

- ◆ למפקחים במחוזות
- ◆ לאגף בכיר לביטחון, בטיחות והיערכות לשעת חירום





פרק ג'

הנחיות נוספות לגני הילדים הממלכתיים דתיים

- ♦ פתח דבר - ראש מינהל החינוך הדתי, אברהם ליפשיץ
- ♦ הקדמה - מפ"א לגנים הממלכתיים דתיים, אסתר חט'ב
- ♦ הנחיות נוספות לגנים הממלכתיים דתיים: תפילה





הנחיות נוספות למוסדות החינוך בחמ"ד (חינוך ממלכתי דתי)

פתח דבר - ראש מינהל החינוך הדתי, אברהם ליפשיץ

במסגרת התכנית האסטרטגית הציב החמ"ד לעצמו מספר משימות נוספות הנגזרות מן היעדים והנכללות כולן תחת התפיסה של "בית חינוך כמשפחה".

"בית חינוך כמשפחה" הוא מטרת על המכוונת להטמעת אורח חיים התופס את בית החינוך כמסגרת המחויבת לתלמידה - כבנים.

"בית חינוך כמשפחה" מחבר את כל בני המשפחה - את הצוות החינוכי, את אנשי המשק והעובדים, את ההורים, והבוגרים של בית החינוך, כי בית לא עוזבים...

"בית חינוך כמשפחה" - נועד לטפח בתי חינוך בהם יושתתו האקלים ואורחות החיים על ערכי המשפחה המיטבית כמטאפורה וכדגם למעשה החינוכי.

להלן המשימות העיקריות של החמ"ד הנמצאות בזיקה ליעדים של כלל מערכת החינוך:

א. דגשי החמ"ד במסגרת יעד 1 - העמקת החינוך לערכים

- ◆ "והעמידו תלמידים הרבה"
- ◆ "לכל אדם ישנה"
- ◆ חמ"ד וקהילה
- ◆ חמ"ד של חופש
- ◆ מפתח ה"ב מתוך אמונה (במסגרת התכנית המתואמת)

ב. דגשי החמ"ד במסגרת יעד 2 - מאבק באלימות ועיצוב אקלים חינוכי מיטבי

- ◆ פיתוח זהות דתית לאומית
- ◆ דיאלוג מיטבי
- ◆ מיצוי סגולותיו של התלמיד
- ◆ אחדות, השתייכות וחסד
- ◆ מוגנות ובטיחות, סביבת איכות
- ◆ קידום אקלים מיטבי (במסגרת התכנית המתואמת)

ג. דגשי החמ"ד במסגרת יעד 3 - שיפור ההישגים הלימודיים

- ◆ ללמוד וללמד

הרב זצ"ל כתב: "ידיעה ברורה מחוללת את הרצון. גבורת הרצון מחוללת את היכולת..."
הידיעה הברורה של היעד ושל המשימה כשכל הצוות החינוכי והמנהלי שותפים לכך, משפיעה על הרצון ועל הלך הרוח של המשפחה כולה.

בתפילה גדולה ובענווה ניגש למלאכת קודש זו.

ברכת הצלחה רבה בעבודת הקודש
אברהם





הנחיות נוספות לגני הילדים בחמ"ד

הקדמה - המפקחת הארצית על הגנים בחמ"ד

לגנות ולמפקחות על גני הילדים בחמ"ד

גני הילדים בחמ"ד פועלים בשיתוף עם האגף לחינוך קדם יסודי על פי יעדי המשרד תוך התבססות על המדריך "קווים מנחים" ובהתאמה מלאה למשנת החינוך הממלכתי דתי במטרה לטפח בילדים תודעה יהודית דתית, הלכה למעשה.

כשותפים למינהל לחינוך דתי נמשיך להוביל את הנושאים בהם עסקנו סביב "בית חינוך כמשפחה" המדגיש את הטיפול הרגשי, במטרה להטיב את האקלים החינוכי בגן הילדים ולהעמיק את הקשר עם אוכלוסיית ההורים ולהרחיב את הלימוד בנושאים היהודיים, כולל: הוראת סיפורי תורה, ספרות חז"ל וחינוך לאמונה בעבודה עם הילדים.

בחמ"ד התברכנו בקליטת עלייה. עלינו להתאים עשייה ייחודית לאוכלוסייה זו במטרה לקליטה מיטבית ולקידום הישגים לימודיים תוך מיצוי המשאבים המוקצים לטובת הילדים העולים.

ועשייתנו תהיה בבחינת "אין העולם נברא אלא בשביל הבל פיהם של תינוקות של בית רבן".

בברכה,

אסתר חט"ב

מפקחת ארצית על הגנים בחמ"ד



הנחיות נוספות לגני הילדים בחמ"ד תפילה בגן הילדים הדתי

המטרה:

- מערכת החינוך תחזק את החינוך לערכים ציוניים, יהודיים, דמוקרטיים וחברתיים

היעד:

- יעד 1 - העמקת החינוך לערכים

המשימות:

- תפילה בגן-הילדים הדתי
- חינוך לאמונה ולקיום מצוות בגני החמ"ד
- הוראת סיפורי התורה בגן הילדים
- הוראת סיפורי חז"ל

האוכלוסייה:

- כל תלמידי הגנים הממלכתיים דתיים

הפעולות בגנים:

- יש לערוך תפילה בכל בוקר. בימים שני וחמישי מומלץ לקיים טקס הוצאת ספר תורה
- יש לעודד את ילדי הגנים להתנהגות התואמת את מצוות התורה, הלכה למעשה
- יש ללמד את ילדי הגנים את מורשת העם היהודי באמצעות סיפורי התורה
- יש לספר לילדי הגנים סיפורים על חכמי ישראל
- בגנים הפועלים במסגרת יום לימודים ארוך ואופק חדש יינתן ביטוי לתפילת מנחה בשירה או באמירה של מזמורי תהילים

הערכה ובקרה ברמת הגן:

- קיום תפילת בוקר באופן סדיר ורציף
- קיום הרגלי התנהגות התואמים את מצוות התורה
- שילוב סיפורים על חכמי ישראל

מדדים ברמת הגנים במחוז:

מדדי תפוקה:

- מספר גני הילדים בהם נלמדת מורשת העם היהודי באמצעות סיפורי התורה
- מספר גני אופק חדש המקיימים תפילת מנחה בשירה או באמירה של מזמורי תהילים

נקודות מוצעות לדין במפגש מפקחת וגננות אודות מדדי תוצאה:

- באיזו מידה תרמה הקצאת הזמן הייחודי לתפילה לחיזוק ההיבטים התורניים?
- באיזו מידה סיפורי התורה תורמים להתנהגות התואמת את מצוות התורה?

לפרטים נוספים יש לפנות:

- למפקחת הארצית על גני הילדים בחמ"ד המינהל לחינוך דתי



פרק ד'

הנחיות נוספות לחינוך המיוחד

פתח דבר - מנהלת אגף חנ"מ רציה לוי - גודמן

♦ הנחיות כלליות

♦ תכנית אישית לילדים עם צרכים מיוחדים





פתח דבר - מנהלת האגף לחינוך מיוחד, רעיה לוי-גודמן

עמיתי המפקחים, מנהלי מתי"אות, מנהלי אשכולות גנים וגננות בחינוך המיוחד

המארז המוצג בזאת מהווה כלי מכוון לבניית תכניות הלימודים בגנים. המארז נבנה לגני ילדים בחינוך הרגיל, והוא מתאים לגני החינוך המיוחד עם מעט הנחיות ייחודיות. יחד עם זאת, בכל אחד מהיעדים ומהנושאים יש מקום לשקול התאמות נדרשות על פי מאפייני התלמידים הלומדים בגן.

מיעוט ההנחיות המיוחדות שהוספנו למארז, משקף את התפיסה כי בגני החינוך המיוחד נדרשת סביבה גנית נורמטיבית, על כל המשתמע מכך מבחינת הנושאים הנלמדים, מרכזי הפעילות וסדר היום.

סביבה נורמטיבית תבטיח העלאת ציפיות מהילדים כמו גם שוויון הזדמנויות הלמידה וההתפתחות. יחד עם זאת, יש מקום נרחב לשילוב העבודה הטיפולית הנדרשת בגיל זה לילדים עם צרכים מיוחדים בתחומי השפה, המוטוריקה, האינטגרציה הרב חושית ובתחום הרגשי והחברתי. כדי לקדם את כל אלה משולב בגן צוות רב-מקצועי.

היעדים והנושאים במארז יאפשרו לצוות הרב-מקצועי לבנות את תכניות הלימודים האישיות ואת תכנית הלימודים הגנית. יש לשאוף כי הצוות יבנה את התכניות בראייה הוליסטית של כלל צורכי התלמידים, תוך קיום דיאלוג פורה לאורך כל שנת הלימודים עם ההורים.

קיימת חשיבות מרובה בתקופה התפתחותית קריטית זו לזהות את הכוחות הטמונים בכל ילד, את כישרונותיו הייחודיים ולקדם גם בתפקודים חזקים אלה, כל זאת על מנת שיחווה הצלחות והתקדמות. יפתח ביטחון עצמי, תחושת מסוגלות ואמונה ביכולותיו.

אנו ערים לשונות הרבה בין הילדים, על מכלול התפקודים, בשל לקותם. על כן האגף לחינוך מיוחד רואה בחזון חשיבות מרובה לחזק ולהעמיק את הידע בתחומי הלקויות. כך נוכל לאפשר תמיכות ממוקדות יותר בהיבטים התפקודיים של הילדים בגיל הרך ובשכבות הגיל הבאות, בכל אחת מהלקויות.

השלכותיו של חזון זה הן על מבנה האגף, על ההכשרה והפיתוח המקצועי, על ההדרכה, על תכנון הלימודים בכלל המסגרות ועל קשרים עם גורמים חוץ מערכתיים, כמו: עמותות הורים ומוסדות אקדמיים. מימוש חזון זה הוא האתגר שיעמוד בפנינו בשנים הבאות. אני מאמינה כי כולנו יחד נעמוד בו כדי לקדם את הילדים וכדי לאפשר לכל אחד ואחת מהם להתפתח באופן מרבי ומיטבי.

בברכה ובהצלחה לכולנו,

רעיה לוי-גודמן

מנהלת האגף לחינוך מיוחד





הנחיות נוספות לחינוך המיוחד

הנחיות כלליות

תכנית הלימודים על יעדיה השונים המפורטים במארג זה מתאימה למסגרות בהן לומדים ילדים עם צרכים מיוחדים בחינוך הרגיל ובחינוך המיוחד.

להלן רשימת היעדים בהם יש צורך בשינויים:

צורך בהתאמות פדגוגיות - דידקטיות בהתאם לצורכי הילדים בגן:

- ◆ יעד 1 - העמקת החינוך לערכים
- ◆ יעד 2 - מאבק באלימות ועיצוב אקלים חינוכי מיטבי
- ◆ יעד 4 - ניצול מקסימאלי של זמן הלימוד
- ◆ יעד 6 - חיזוק מעמד עובד ההוראה ושיפור איכות ההוראה
- ◆ יעד 8 - התמקדות במקצועות הליבה
- ◆ יעד 11 - תקשוב מערכת החינוך והתאמתה לעידן הדיגיטלי במאה ה-21

צורך בשינוי:

- ◆ ביעד 3 - שיפור הישגים לימודיים - שפת אם:
- ◆ בפעולות: יש לפעול על פי המסמך "הישגים נדרשים בחינוך הלשוני בחינוך המיוחד". ניתן למצוא את המסמך באתר האגף לחינוך מיוחד
- ◆ מדדי תפוקה: מספר הגנים הפועלים על פי המסמך "הישגים נדרשים בחינוך הלשוני בחינוך המיוחד"

לא רלוונטיים לחינוך המיוחד:

- ◆ יעדים 5 ו-12 אינם רלוונטיים לחינוך המיוחד





מתב"ה

הנחיות נוספות לחינוך המיוחד

תכנית אישית לילדים עם צרכים מיוחדים

בכל גן ילדים יכין הצוות החינוכי בראשות הגננת תכנית אישית לכל ילד עם צרכים מיוחדים הלומד בגן על פי ההנחיות להלן וידאג ליישומה:

תח"י (תכנית חינוכית יחידנית) - תכנית אישית לילדים משולבים:

המשימה:

חיזוק ההשתתפות של הילד בלימודים של כיתת הגן ובפעילויות החברתיות

הפעולות:

- מנהלת הגן בשיתוף צוות השילוב היישובי תכין תכנית חינוכית יחידנית לכל תלמיד בעל צרכים מיוחדים הזכאי לתמיכה מתוקף חוק, בהתאם לחוזר מנכ"ל סח 3/ (ד')
- המפקח לחינוך מיוחד או נציג מטעמו יבצעו מעקב שוטף אחר ביצוע ויישום התח"י.

תל"א (תכנית לימודים אישית) - תכנית אישית לילדים בגני חינוך מיוחד

המשימה:

קידום תפקודי מול מיומנויות של ילדים בתחומים השונים: לימודי, חברתי, התנהגותי ורגשי.

הפעולות:

- מנהלת הגן בשיתוף הצוות הרב מקצועי יכינו לכל ילד הלומד בגן לחינוך מיוחד תכנית לימודים אישית בהלימה מרבית לתלג"ן (בהתאם לחוזר מנכ"ל חו/8 ב')
- המפקח לחינוך מיוחד או נציג מטעמו יבצעו מעקב שוטף אחר ביצוע ויישום התל"א.

תלג"ן - תכנית לימודים בגן

בכל גן תיבנה תכנית לימודים גנית (תלג"ן) בהלימה מרבית לתכנית הלימודים הרגילה. מנהלת הגן בשיתוף הצוות הרב מקצועי יכינו את התלג"ן על פי ההנחיות המופיעות בטיטות חוזר מנכ"ל (תכנון לימודים לילדים עם צרכים מיוחדים הלומדים במסגרות החינוך) ועל פי תכנית הלימודים המותאמת לגן הילדים (שתי התכניות נמצאות באינטרנט באתר האגף לחינוך מיוחד). יתבצע מעקב שוטף על ידי מפקח החינוך המיוחד או נציג מטעמו אחר ביצוע ויישום התלג"ן.





פרק ה'

משאבים ליישום התכנית האסטרטגית לשנה"ל תשע"ג

- ♦ הדרכה בגני ילדים
- ♦ פיתוח מקצועי של עובדי הוראה בקדם יסודי
- ♦ תכנית העבודה המנהלית והפדגוגית של הגננת





משאבים ליישום התכנית

פרק זה יציג בפניכן, גננות ומפקחות על הגנים, את עיקרי הדברים הקשורים למשאב ההדרכה והפיתוח המקצועי, לארגון תכנית העבודה של הגננת ולדגמי עבודה התומכים במימוש היעדים במטרה לאפשר לכם היערכות מיטבית לשנה"ל תשע"ה.

הדרכה בגני ילדים

תפקיד ההדרכה:

- ♦ הדרכה בגני ילדים מכוונת לפיתוח מקצועי של סגלי ההוראה בגנים תוך קידום האיכות והמקצועיות של ההוראה בגני הילדים. ההדרכה ממוקדת בשלושה תחומים:
- ♦ שילוב תחומי הליבה בנושאים אינטגרטיביים המותאמים ללמידה בגן
- ♦ הטמעה של דרכי הוראה עדכניות
- ♦ התאמת סביבות למידה להתפתחות הילדים מאפשרת שילובם של ילדים בעלי צרכים ייחודיים

עקרונות מנחים:

- ♦ הקמת מערך הדרכה מקצועי שייתן מענה לצורכי השטח על בסיס יעדים מחוזיים לקידום מערכת גני ילדים במחוז
- ♦ ההדרכה תפתח את הידע הנרכש בהשתלמויות ותותאם לצורכי הגננת
- ♦ ההדרכה תינתן במסגרות שונות ומגוונות על-פי צורכי הגננות ועל בסיס מיפוי המפקחות

קהל היעד:

- ♦ כלל הגננות

מסגרות ההדרכה:

- ♦ ההדרכה תהווה תמיכה תהליכית לצורך יישום הידע הנרכש בראייה אינטרדיסציפלינרית במסגרות הדרכה שונות ובהלימה לצורכי הגננות

אופן ההדרכה:

- ♦ ליווי תוך גני: תצפית על עבודת הגננת להדרכה המשכית
- ♦ שעות ייעוץ פרטני - חוץ גני
- ♦ הדרכה קבוצתית על-פי צרכים
- ♦ מספר משתתפים: על-פי הצרכים ועל פי מיפוי המפקחות והמדריכה

מבנה ליום הדרכה:

- ♦ לא יותר מ- 2 גננות ליום הדרכה
- ♦ על יום ההדרכה הכולל התייחסות לתהליכי ההדרכה, המעקב והדיווח אחראית מפקחת אחת
- ♦ היקף משרת מדריך - 2 ימים ומעלה
- ♦ גננת תודרך ע"י מדריכה אחת בלבד





מתנה

פיתוח מקצועי של עובדי הוראה בקדם יסודי

הפיתוח המקצועי של עובדי ההוראה הינו מאבני היסוד של רפורמת אופק חדש.

בתהליכי הפיתוח המקצועי מפתח **עובד ההוראה** את כישוריו ואת יכולותיו לאורך החיים המקצועיים (Life Long Learning) לשיפור איכות ההוראה ולביסוס מעמדו המקצועי.

משרד החינוך רואה במפקחת על הגננות אחראית על תהליכי הפיתוח המקצועי של הגננות שבתחום פיקוחה בהתאם למדיניות משרד החינוך, למטרות וליעדים של האגף לחינוך קדם יסודי, לצורכיהן המקצועיים של הגננות ובהלימה לשלבי הקריירה שלהן.

יש למפות את תכניות הפיתוח המקצועי (עפ"י סדר עדיפויות) מתוך מאגר התכניות שיוצג בכל מרכז פסג"ה. לאחר המיפוי ייקבעו הקורסים שיתקיימו בפועל במרכז הפסג"ה ובמוסדות האקדמיים.

הנחיות הפיתוח המקצועי בשנה"ל תשע"ג:

ההתמחות והכניסה להוראה:

1. עובד הוראה מתמחה לא ילמד בתכניות לפיתוח מקצועי נוספות לשעות ההתמחות מהסיבות הבאות:
 - ◆ גננת מתמחה משתתפת בסדנת התמחות במכללה
 - ◆ השעות בשנת ההתמחות עדיין אינן מוכרות לקידום בדרגה
2. גננת חדשה, בשנה הראשונה שלאחר ההתמחות, תחויב בקורס ייעודי לגננות שנה א' בהיקף של 60 שעות במכללות האקדמיות לחינוך (שעות אלה מוכרות לקידום מקצועי, והן כוללות שילוב של ליווי אישי ומפגשים קבוצתיים)
3. גננת חדשה (בשנה שלאחר ההתמחות) לא תחויב בקורסים נוספים בשנה זו

הפיתוח המקצועי:

1. גננת תלמד 60 שעות כל שנה כחלק מתהליך הפיתוח המקצועי (להנחיות מפורטות ניתן לעיין בחוברת ההנחיות באתר אגף א' לפיתוח מקצועי/ אופק חדש)
2. לגננת תוכרנה 60 שעות בלבד (ללא צבירה) לצורכי קידום בדרגה (להוציא שנת שבתון ולימודים לתואר שני ושלישי, ואפשרות להשלמה במקרים חריגים)
3. בשנה זו, תלמדנה הגננות בדרגות הגבוהות ככלל הגננות ממתווה דרגות 1-6.

מידע להרחבה:

- ◆ ניתן לעיין במסמכי המדיניות, תוכני הפיתוח המקצועי וההנחיות באתר אגף א' לפיתוח מקצועי, בכתובת הבאה: http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/Hishtalmuyot_Hadracha/OfekChadash/dvarmankal.htm
- ◆ ניתן לעיין בתכניות ובהנחיות של הפיתוח המקצועי של הגננות באתר האגף לחינוך קדם יסודי בכתובת הבאה: <http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/PreSchool/Mediniyut/OfekHadaash/PituhMiktsoeyLeGananot.htm>





תכנית העבודה המנהלית והפדגוגית של הגננת

תכנית עבודה שנתית של הגננת כוללת תכנית מנהלית ותכנית פדגוגית. התכנית הפדגוגית תכלול את מקצועות הליבה לצד פעילויות תואמות התפתחות, יצירתיות, חווייתיות.

התכנית המנהלית תכלול את הפעילויות המתוכננות הבאות:

הפעילות	תדירות לכל ילד	מס' פעמים בשנה
עבודה בקבוצה קטנה	פעמיים בשבוע	
שיח פרטני	אחת לחודש לפחות	10
מפגש אישי עם ילדים בעלי צרכים ייחודיים	אחת לשבועיים	20
מפגשי הורים להיכרות ולדיווח פרטני		3
מיפוי כיתת גן		2
ישיבות צוות	אחת לחודש	10



התכנית הארגונית התומכת במימוש היעדים

יום הלימודים יכלול פעילויות מהשעה הראשונה ועד לסיום יום הלימודים.
סדר היום ייקבע על ידי צוות הגן ויותאם לגיל הילדים.

להלן דוגמאות ל"סדר יום" שתוכננו במסגרת אופק חדש (מתוך המסמך "עשייה חינוכית בגן- הילדים" קווים מנחים לצוות החינוכי).

דגם א': הצעה לארגון סדר יום בגן-הילדים לגילאי טרום טרום חובה

שעה משוערת	הפעילות המומלצת
9:00 - 7:30	קבלת הילדים על ידי איש צוות השתלבות הילדים בסביבות הגן על פי בחירתם האישית או הצעת המבוגר
9:40 - 9:00	ארוחה משותפת/ מזנון; הסבר קצר לילדים על תכנון סדר היום
10:00 - 9:40	כישורי חיים: פעילויות של ניקיון אישי; ארגון וסידור הגן *
10:45 - 10:00	חלוקה לשתי קבוצות (בתוך הגן ובחצר): קבוצה בתוך הגן לפעילויות במגוון מוקדי פעילות ומשחק: משחק סוציו דרמטי, משחק קונסטרוקטיבי, פעילות עם ספרים, התנסות בחומרים, פעילות עם שירים מהזמר העברי ילדים יחידים או בקבוצה קטנה יפעלו בתיווכה של הגננת בתוכני למידה והתפתחות (מזדמנים או מתוכננים) קבוצה בחצר הגן לפעילויות בתנועה, במתקנים הקבועים, פעילויות בכדור, משחק בחומרים טבעיים, יצירה ונגינה בכלים לא קונבנציונאליים. ילדים יחידים או בקבוצה קטנה יפעלו בתיווכה של הסייעת בתיאום עם הגננת
11:30 - 10:45	הקבוצות מתחלפות
12:00 - 11:30	כישורי חיים: פעילויות של ניקיון אישי; ארגון וסידור הגן *
12:30 - 12:00	מפגש הפוגה עם כלל ילדי הגן (השמעת מוסיקה שקטה, השמעת סיפור מרגיע, דמיון מודרך ועוד)
13:30 - 12:30	פעילות הילדים במוקדי משחק ולמידה על פי בחירתם האישית פעילויות מכוונות לקידום התפתחותם ולמידתם של הילדים על פי החלטת הגננת (מזדמנים או מתוכננים) ארגון וסידור הגן
14:00 - 13:30	מפגש מסכם (פעילות מוסיקלית, הקראת סיפור, משחק חברתי, המחזה ועוד)

* פעילויות בתחום כישורי חיים (ניקיון אישי, ארגון וסידור הגן, התארגנות בארוחות, נימוסים והליכות, מעברים ועוד) הן חלק משמעותי ובלתי נפרד מהתכנית החינוכית בגני-ילדים טרום טרום חובה.

דגם א': הצעה לארגון סדר יום בגן-הילדים לגילאי טרום חובה וחובה

השעה	הפעילות המומלצת
8:30 - 7:30	השתלבות הילדים בסביבות הגן על פי בחירתם
8:50 - 8:30	מפגש עם כל הילדים (מפגש חווייתי, הסבר על התנהלות היום, תפילה)
11:20 - 8:50	פתיחת מזנון חופשי (בתוך הגן ובחצר) וסגירתו
10:50 - 8:50	פעילות בתוך הגן ובחצר: בתוך הגן במגוון סביבות: משחק סוציו דרמטי, משחק קונסטרוקטיבי, בנייה בתיבות בנייה, קריאת ספרים, התנסות בחומרים, התנסויות חקר ספונטניות יזומות על ידי הילדים והגננת, פעילות במחשב, פעילות מוסיקלית בצליל, בתנועה ועוד בחצר הגן פעילויות בתנועה, במתקנים הקבועים, בכדור, טיפול בגינה, משחק בחומרים טבעיים, יצירה, נגינה בכלי נגינה לא קונבנציונאליים ילדים יחידים או בקבוצה קטנה יפעלו בתיווכה של הגננת בתוכני למידה והתפתחות ילדים יחידים או בקבוצה קטנה יפעלו בתיווכה של הסייעת בתיאום עם הגננת
11:20 - 10:50	רוב הילדים בחצר ארגון הגן והחצר בהשתתפות התורנים
11:40 - 11:20	מפגש עם כל הילדים לסיכום ביניים ולהעלאת אירועים (אקטואליה, שירה, חוויות אישיות ועוד)
13:30 - 11:40	הילדים יפעלו בסביבות הגן על פי בחירתם שיחות אישיות של הגננת עם ילד אחד עד שלושה ילדים ארוחה קטנה
14:00 - 13:30	מפגש מסכם ותכנון "למחר" (פעילות מוסיקלית, הקראת סיפור, משחק חברתי, תיאטרון, אמנות ועוד)

* שינויים בתכנון סדר יום לאור מזג האוויר, ימי הולדת, תכניות העשרה

דגם ב'

השעה	הפעילות המומלצת
8:30 - 7:30	קבלת הילדים ועידודם לבחור בפעילויות במגוון סביבות
8:45 - 8:30	פעילות גופנית למחצית הכיתה בחלל הגן או בחצר בליווי הגננת המחצית האחרת תמשיך בפעילויות בסביבות השונות בליווי הסייעת
10:30 - 8:45	פתיחת מזנון חופשי (בתוך הגן ובחצר) וסגירתו פעילות חופשית בסביבות משחק, יצירה ולמידה עבודה בקבוצה קטנה מתוכננת בתיווך הגננת
10:30 - 11:00	מפגש במליאה להצגה או לסיכום נושא (התייחסות לאקטואליה, לתכנים ועוד)
11:00 - 11:40	פעילות לימודית מתוכננת לקבוצות קטנות לפי התכנים הנלמדים
11:40 - 12:30	זמן חצר; שיחות אישיות עם ילד אחד עד שלושה ילדים
12:30 - 13:30	פעילויות במרכזי המשחק והלמידה
13:30 - 14:00	סיכום, מפגש חווייתי פתוח כמו סיפור, שיר, חוויות אישיות

דגם ג'

השעה	הפעילות המומלצת
7:30 - 10:30	זימון פעילויות במגוון סביבות: משחק סוציו דרמטי, משחק קונסטרוקטיבי, קריאת ספרים ופעילות עם ספרים, התנסות בחומרים, התנסויות חקר ספונטאניות יזומות על ידי הילדים והגננת, פעילות במחשב, פעילות מוסיקלית סביב שירים מהזמר העברי ועוד (פעילויות מזדמנות ופעילויות מתוכננות; פעילות פרטנית ופעילות קבוצתית) מזנון חופשי
10:30 - 11:00	מפגש עם כל הילדים לפעילויות, כגון: אקטואליה, שירה, חוויות אישיות, פעילות דידקטית סביב תכנים, סיפור
11:00 - 12:30	זמן חצר עבודה בקבוצות קטנות בתוך הגן ועוד מחצית הילדים בחצר עם הסייעת
12:30 - 12:45	ארגון וסידור הגן והחצר
12:45 - 13:15	מפגש מסכם (פעילות מוסיקלית, הקראת סיפור, משחק חברתי, המחזה ועוד)
13:15 - 14:00	שיחות אישיות עם ילד אחד עד שלושה; משחקים דידקטיים, משחקי הרכבה, לגו ועוד

דגם ד'

השעה	הפעילות המומלצת
7:30 - 10:30	זרימת פעילות בכל סביבות הפעילות והמשחק בגן ובחצר על פי התכנון והבחירה של הילדים והגננת במקביל שיחות אישיות עם ילד אחד עד שלושה לאורך כל היום עבודה בקבוצה קטנה מתוכננת בתיווך הגננת מזנון פתוח
10:30 - 11:00	מפגש עם כלל הילדים על פי נושא שנבחר על ידי הילדים ואו הגננת
11:00 - 13:00	זרימת פעילות בכל סביבות הפעילות והמשחק בגן ובחצר על פי התכנון והבחירה של הילדים והגננת במקביל שיחות אישיות עם ילד אחד עד שלושה לאורך כל היום עבודה בקבוצה קטנה מתוכננת בתיווך הגננת
13:00 - 13:15	ארגון וסידור הגן והחצר
13:15 - 14:00	מפגש מסכם עם כלל הילדים



פרק ו'

תם ולא נשלם... ומה הלאה?

ומה הלאה? -

מנהלת אגף פיתוח במינהל הפדגוגי, זהבה שמש

- ♦ על אודות מתנ"ה תשע"ג
- ♦ על אודות לוח גאנט תשע"ג
- ♦ על אודות ספר התכניות

המארז כציר עבודה מארגן בבניית תכניות העבודה





תם ולא נשלם...

תם ולא נשלם... ומה הלאה?

מנהלת אגף פיתוח במינהל הפדגוגי, זהבה שמש

מתנ"ה תשע"ג

א. המארז ככלי ניהולי

מארז "מתנ"ה תשע"ג" (מארז תכנון, ניהול והיערכות לשנה"ל הקרובה) שלפניכם מצטרף לארגז הכלים הניהוליים אשר ברשותכם מפקחים ומנהלים. הוא מאפשר לכם תכנון והיערכות יעילים לשנת הלימודים הבאה תוך קיום דיאלוג עם הצוות החינוכי, עם ההורים, עם הפיקוח ועם הרשות.

ב. המשך פיתוח ועדכון המארז

המארז יוצג בקרוב באתר המינהל הפדגוגי וימשיך להתעדכן במהלך החודשים הקרובים בכתובת:
<http://cms.education.gov.il/EducationCMS/UNITS/MinhalPedagogi>

ג. המארז ככלי דיגיטלי

המארז יוצג כקובץ דיגיטלי שיכלול קישורים רבים ויאפשר לכם בין היתר:

- ◆ נגישות לחומרי הוראה-למידה רלוונטיים ליישום המטרות והיעדים
- ◆ נגישות לאתרי אינטרנט בתוך המשרד ומחוצה לו כהרחבה וכהעשרה
- ◆ חיפוש קל ומהיר בעזרת מילות מפתח (על פי משימות ויעדים)
- ◆ מבט כולל ומעמיק בנושאים השונים הנכללים בחלקיה השונים של ה"מתנ"ה" מגן-י"ב

ד. המארז כציר מארגן בבניית תכניות העבודה

- ◆ המארז משמש כציר מארגן בבניית תכניות העבודה של המטה והמחוזות, תכניות הנבנות בליווי יחידת התכנון בלשכת המשנה למנכ"לית.
- ◆ לידיעתכם, צרפנו לסוף המארז טבלה המרכזת את המטרות/היעדים/המשימות ברצף גילאי, בהתאם ליעדי התכנית האסטרטגית ולמסמך קווים מנחים המשמש בהכנת תכנית העבודה הנגזרת מיעדי המשרד.

לוח גאנט ארצי

א. לוח הגאנט ככלי ניהולי

לוח הגאנט הארצי מהווה כלי ניהולי נוסף וחשוב שנועד לייעל את תכנון ההיערכות לקראת שנה"ל תשע"ג ואת ההתנהלות במהלכה בראייה אינטגרטיבית.

ב. לוח הגאנט בראייה מערכתית

הלוח הנבנה בשיתוף כלל היחידות במשרד, יציג תמונה מערכתית ויפרט את מועדי המועדים, החגים, החופשות, הכנסים, הידידונים, מפגשי הפיתוח המקצועי, הבקורות והדיווחים ביחס לפעולות שאינן נכללות בעבודה השוטפת מול מוסדות החינוך.

ג. לוח הגאנט ככלי דיגיטלי

לוח הגאנט יוצג באתר המינהל ובאתר "או"ח" בכתובת: www.edu.gov.il/gant בפורמט דיגיטלי, ויאפשר פונקציות רבות וידידותיות שיסייעו בתכנון ההיערכות.



ספר התכניות

א. ספר התכניות ככלי ניהולי

בפיתוח הכלים הניהוליים השונים שמנו לנו למטרה להציג בפניכם תמונה מערכתית ושקופה העשויה לסייע בעבודתכם כמנהלים וכמפקחים. הדגשנו את חשיבותם של המהלכים המקדימים ובכללם: מיפוי תמונת המצב בגנים/במחוז ובניית תכנית עבודה המגדירה את המטרות, היעדים, המשימות הפעולות הנדרשות, דרכי הערכה ובקרה ומדדי תפוקה ותוצאה לצד ההחלטה החשובה על אודות התכנית שתוצא לפתח/לבחור מתוך אמונה שהיא עשויה לתת את המענה המתאים.

כדי לייצר עבורכם תמונה כוללת ומקיפה של כלל התכניות ביקשנו מכל מנהלי המינהלים במשרד לשלוח אלינו מגוון תכניות, יוזמות, מיזמים ופרויקטים שפיתחו בתחומים שונים או שהיו שותפים לפיתוחם, להובלתם או להטמעתם במהלך השנים.

ב. התכניות שתוצגנה בספר התכניות

תחת הגדרה רחבה של "תכנית חינוכית" כללנו את כל התכניות המדגימות מערך פעולה ברור המציג יעדים או מטרות, פעולות ותוצאות הערכה של תהליכי הוראה-למידה שנועדו להביא לשיפור ולמתן מענה לצרכים. תכניות שפותחו על ידי משרד החינוך או אושרו על ידו ומיושמות בהובלתו לצד תכנית הלימודים הרשמית והן תואמות את מדיניות המשרד נכללות תחת ההגדרה הרחבה של המונח: "תכנית חינוכית".

ג. ספר התכניות ככלי דיגיטאלי

על מנת לאפשר לכם להכיר ולבחון את היצע התכניות הקיימות ולבחור מהן בבחירה מושכלת את התכניות העונות על צרכיכם, החלטנו לפתח את ספר התכניות החינוכיות של משרד החינוך ככלי ניהולי בפורמאט רגיל ודיגיטאלי.

ד. קהל היעד של ספר התכניות

קהל היעד אליו פונה ספר התכניות רחב ומקיף וכולל:

- ◆ גננות ומפקחות על הגנים
- ◆ מנהלי בתי"ס וצוותי ניהול בבתי הספר היסודיים והעל יסודיים ומפקחיהם
- ◆ הנהגות ההורים בבתי הספר וברשויות
- ◆ צוותי הדרכה, מנחים ומפקחים על מוסדות החינוך
- ◆ מנהלי מחלקות חינוך ברשויות
- ◆ מטה משרד החינוך
- ◆ מפתחי תכניות, עמותות וגופים נוספים

ה. ספר התכניות ככלי ניהולי

ספר התכניות ככלי ניהולי מזמן בין השאר:

1. קבלת תמונה מערכתית המאפשרת:
 - ◆ היכרות עם מגוון תכניות ב-4 תחומים מרכזיים: התחום הלימודי, החברתי-ערכי, הרגשי-רווחתי, אחר
 - ◆ היכרות עם תכניות רצף על רכיביהן השונים
 - ◆ בחירה מושכלת מתוך כלל התכניות ההולמות את הצרכים שזוהו ברמת המוסד החינוכי, היישוב, הרשות והמחוז
2. יצירת שפה משותפת וקידום השיח הפדגוגי בקרב צוותים, מנהלים, מפקחים ואנשי המטה:
 - ◆ יצירת שיתופי פעולה בין מגזרים, מוסדות חינוך, מנהלים, צוותים
 - ◆ בחינה משותפת של מודלים להפעלת תכניות ותיקנות/חדשות שונות
 - ◆ יצירת רצפים חינוכיים גן-יסודי-על יסודי
3. קבלת החלטות מעשיות ברמת המדיניות וברמה התקציבית
 - ◆ תכנון תקציבי תוך הבאה בחשבון של צרכים ומשאבים
 - ◆ תכנון רחוק-טווח המאפשר היערכות יעילה
4. פיתוח תכניות חדשות
 - ◆ עידוד יוזמה ופיתוח תכניות נוספות בתחומים הנדרשים בהתאם לקריטריונים שהוצגו

ו. הפונקציות והחיתוכים שספר התכניות יאפשר

הספר הדיגיטלי מאפשר לסנן את מגוון התכניות שאספנו מכל יחידות המשרד ולקבל בלחיצת כפתור רק את התכניות העונות להיבטים בהם אנו מעוניינים.

לדוגמה, ניתן לקבל מיידית את רשימת התכניות הקיימות במאגר עבור:

- ◆ ילדים מתקשים/רגילים/מצטיינים/מחוננים
- ◆ בשכבת גיל מסוימת
- ◆ בתחום דעת מסוים
- ◆ שעברו הערכה

ואז בלחיצה נוספת ניתן לקבל את תעודת הזהות המפורטת של התכנית

ובנוסף ניתנו שמות המוסדות שהפעילו את התכנית בהצלחה כדי שניתן יהיה לפנות אליהם ולשוחח עמם אודות התכנית.

ז. תעודת הזהות שתייצג כל תכנית בספר

כל תכנית תוצג בספר התכניות באמצעות "תעודת זהות" המפרטת את הרכיבים המרכזיים המופיעים בעמוד הבא:





תעודת הזהות לתכנית חינוכית בספר התכניות

1. אודות התכנית

- ◆ שם התכנית
- ◆ תקציר התכנית
- ◆ התחום המרכזי בו עוסקת התכנית
- ◆ פיתוח ואישור התכנית
- ◆ ותק התכנית, היקף הפעילות ומקום הפעילות ברחבי הארץ

2. מטרות ודגשים מרכזיים בתכנית

3. אוכלוסיית היעד

- ◆ ילדים/הורים
- ◆ מגזר, זרם וסוג חינוך

4. מודל ההפעלה

- ◆ הזמן בו מתבצעת התכנית
- ◆ גודל הקבוצה בה מתבצעת התכנית
- ◆ רכיבים הניתנים במסגרת התכנית

5. המשאבים הנדרשים להפעלת התכנית

- ◆ שותפים נוספים לפיתוח ו/או להפעלת התכנית
- ◆ משאבים נדרשים להפעלת התכנית
- ◆ צעדים להבניית התכנית גם לאחר תום ההתקשרות

6. הערכת התוצאות בעקבות הפעלת התכנית

- ◆ האם נערכה הערכה? מי הגוף שביצע אותה? מתי בוצעה הערכה?

7. קריטריונים להצטרפות לתכנית

8. למידע נוסף:

- ◆ פרטי נציג המשרד
- ◆ מוסדות שהפעילו את התכנית
- ◆ להרחבה על אודות התכנית

תודתנו לשותפים הרבים במטה ובמחוזות שלוקחים חלק פעיל במהלכים ושואפשרים לבנות את הכלים הניהוליים שיצטרפו לארגז הכלים הפדגוגי מערכתי שיעמוד לרשות המנהלים והמפקחים.

זהבה שמש

מנהלת אגף פיתוח במינהל הפדגוגי

